

سرودہائے
بہ لہجہ خنجی

امیر حسین خنجی

www.irantarikh.com

راهنمای قرائتِ متن و واژه‌نامهٔ پایانی

۱. متن

ه/ه [های مجزوم]: این حرف را برای نشان دادن «های» ملفوظی که در آخر کلمه می‌آید به کار برده‌ام. مثلاً کلمهٔ **کَه** (کوه) و **چَه** (چاه) و **رَه** (راه).

ه/ه [های بی‌صدای آخر]: این حرف در آخر کلمه نشانگر حرکت است و نه «ه». کلماتی همچون **کِه** و **بِه** را با این حرف می‌نویسم. برای تمییز میان «**کِه**» موصول و «**کِه**» استفهام از حرکت‌های زیر و میان‌زیر استفاده کرده‌ام، و **تَهَجِّي** اولی را **کِ** و **تَهَجِّي** دومی را **ک** نوشته‌ام. **ے** [یاء خوابیده]: این حرف که در آخر کلمه می‌آید و تلفظ نمی‌شود برای نشان دادن حرکت زیر به کار برده‌ام. کلماتی همچون **چُدے** (رفته است) و **اُمَدے** (آمده است) و **اُچے** (برود) و **بِدانے** (بداند) و **اُزستے** (برخیزد) را با این حرف نوشته‌ام، و می‌خوانیم **چُدِے** و **اُمَدِے** و **اُچِے** و **بِدِے** و **اُزسِتِے**.

ئے [همزه و یاء خوابیده]: این علامت که مختصر شدهٔ «است» است، در آخر فعل و صفت و اسم می‌آید و تلفظ نمی‌شود و فقط «حرکت زیر» را بیان می‌کند. مثال: **گُتْئے** (بزرگ است) که تلفظ می‌شود: **گُتْ-|**؛ و **دَسْتْئے** (دست است) که تلفظش می‌شود: **دَسْتْ-|**؛ و **اُشْ گُتْئے** (گفته است) که تلفظ می‌شود: **اُشْ گُتْ-|**.

ی [یاء بی‌نقطه]: این حرف که در آخر کلمه می‌آید برای نشان دادن حرکت زیر (کسره) به کار برده‌ام. هر جا این یاء آمده نشانهٔ آن است که حرکت کسره باید به حرکت یاء نزدیک باشد. معمولاً وقتی همزهٔ پیش از حرکت زیر تلفظ می‌شود، پس از همزه این حرف را می‌گذارم. مثلاً **گُتائِی** (دارد می‌گوید) را با این «ی» نوشته‌ام، و می‌خوانیم **گُتْ-اِی**.

ی [یاء نقطه‌دار]: این حرف را برای کلماتی که «یاء» در آن به صورت اشباع شده تلفظ می‌شود به کار برده‌ام. مثلاً واژه‌هائی همچون **مِهْرَبانی**، **شادی**، **بی‌درد** را با این یاء نوشته‌ام.

و [واو ماقبل مکسور]: این حرکت که در آخر بسیاری از اسم‌ها و برخی فعل‌ها وجود دارد، در خنج به صورت کسره و در لار به صورت ترکیب کسره و واو تلفظ می‌کنند که به «واو» نزدیکتر است. مثلاً واژهٔ **بِگَو** (بگو) در خنج **بِ-گِ** است و در لار **بِ-گیو** [نزدیک به واو]. همچنین است واژهٔ **پُسُو** (پسرک) که در خنج **پُ-سِ** است و در لار **پُ-سیو** [نزدیک به واو].

۲. واژه‌نامه پایانی

- [شبه کسره / میان‌زیر]: این علامت برای نشان دادن حرکت کسره میانی در واژگانی مثل **مهربان** و **که** [حرف استفهام] به کار برده‌ام.
- [شبه ضمه / میان‌بر]: این حرکت برای نشان دادن حرکتی که میان ضمه و الف است در کلماتی مثل **مُو** (من) و **گت** (بزرگ) به کار برده‌ام.
- [میان‌بر و ضمه به دنبال هم]: این حرکت که برای نشان دادن تلفظ کلماتی مثل **گاو** (گ) و **شو** (ش) است.
- [میان‌بر و کسره به دنبال هم]: این حرکت برای نشان دادن تلفظ کلماتی مثل **شوی** (ش) (رمق) است.
- [ضمه و کسره]: این حرکت برای نشان دادن تلفظ کلماتی مثل **وی** (و) است.
- [میان‌زیر و کسره]: این حرکت برای نشان دادن تلفظ کلماتی مثل **زیب** (ز) است.
- [دو کسره پیوسته]: برای کلماتی که به کسره کشیده تلفظ می‌شوند، در تهجی از دو کسره متواصل هم‌کنار استفاده کرده‌ام که اولی بر سر حرف، و دومی بعد از حرف بر روی «کشیده (-)» آمده است. مثلاً تهجی **نو** (نو) را **ن-نو** نوشته‌ام.
- [دو فتحه پیوسته]: برای کلماتی که به فتحه کشیده تلفظ می‌شوند، در تهجی از دو فتحه متواصل هم‌کنار استفاده کرده‌ام که اولی بر سر حرف، و دومی بعد از حرف بر روی «کشیده (-)» آمده است. مثلاً تهجی **خه** را **خ-خه** نوشته‌ام.

قال له موسى: هل أتبعك على أن تُعلِّمَني ممَّا علِّمتَ رُشداً؟
قال إنَّكَ لَن تَسْتَطِيعَ مَعِيَ صَبْرًا

قلندر

ای دوستِ بدآ، قلندر و مجنون بش با سینه چاک و دیده پر خون بش
ات آوی رازِ بچ و دوار و کشتیِ بدانه؟ خضر اش و اجو شه دامن آویزون بش

إِنَّا عَرَضْنَا الْأَمَانَةَ عَلَى السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ وَالْجِبَالِ، فَأَبَيْنَ أَنْ يَحْمِلْنَهَا،
وَ أَشْفَقْنَ مِنْهَا؛ وَ حَمَلَهَا الْإِنْسَانُ، إِنَّهُ كَانَ ظَلُومًا جَهُولًا

مشکلِ دل

باری و گوتین لیتو ندئی لوی دل مو سرگشتگی و فقر و جنون حاصل مو
جبریل گروخت از مو که بارم نه گشے غیر از گنایا کسی یه آدون مشکل مو

رَبَّنَا ظَلَمْنَا أَنْفُسَنَا، وَإِنْ لَمْ تَغْفِرْ لَنَا وَ تَرْحَمْنَا، لَنَكُونَنَّ مِنَ الْخَاسِرِينَ

دلِ دیوونه

تا خرس چشم پر اش که پیمونه مو چو عرش خدا نعره مستونه مو
بود و رد زبون همه افسونه مو رسوای جهان بود دل دیوونه مو

وَأَنْبِئُوا إِلَىٰ رَبِّكُمْ وَأَسْلِمُوا لَهُ

درویش

درویشم و در بندِ گل و هِشت نه ام مُرغی که اجا در اُچے و یک پِشت نه ام
آواره نه ام، رهگذری بی هدف ام یانم چه ام اوی کجا ام اوی لوست نه ام

الَّذِينَ يُنْفِقُونَ أَمْوَالَهُمْ بِاللَّيْلِ وَالنَّهَارِ سِرًّا وَعَلَانِيَةً

عشق

عُشَّاقِ خِدا در همۀ جا بسیار تیت جمعی مدهوش و عِدّه ئی هُشیار تیت
مُو عاشق مین کسون بی جون و دل ام که از عشق رخ خلق خِدا سرشار تیت

قُلْ يَا عِبَادِيَ الَّذِينَ أَسْرَفُوا عَلَىٰ أَنْفُسِهِمْ! لَا تَقْنَطُوا مِن رَّحْمَةِ اللَّهِ!

ول بودہ

تا، بنده نفس و پیرو دل بوستم مقبول دل مردم جاهل بوستم
از قافلۀ اهل صفا ول بوستم سرگشته کوره راه باطل بوستم

مِنْهَا خَلَقْنَاكُمْ وَفِيهَا نُعِيدُكُمْ وَمِنْهَا نُخْرِجُكُمْ تَارَةً أُخْرَىٰ
انتظارِ گلِ

یک چند دل از خیالِ باطلِ شاد اُود   یک چند خیالِ باطل از دلِ شاد اُود
مُو، بینِ دل و خیالِ سرگشته و زار   غافلِ که انتظارِ مُوگلِ شاد اُود

تَتَجَافَىٰ جُنُوبُهُمْ عَنِ الْمَضَاجِعِ خَوْفًا وَطَمَعًا
سازِ دلِ

تارِ دلِ اشکستهٔ مُو سازِ که ئے   تِگِ سازِ دُلُمِ نوا و آوازِ که ئے
اَسرارِ که یانمِ خوتِ ئے تِگِ خونِ دل   هر ذرّهٔ دلِ زمزمهٔ پَر دازِ که ئے

أَفْغَيْرَ دِينَ اللَّهِ يَبْغُونَ، وَلَهُ أَسْلَمَ مَنْ فِي السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ!؟
راهِ خدا

مردی که نه تِگِ ره خِر دَرهٔ چُدائی   هر جا چُدائی، غافل و بی‌رهٔ چُدائی
چش و اَکد و در عرصهٔ سودایِ زیان   بنگرِ که، که با حسرت و آوهٔ چُدائی

وَ كَيْفَ تَصْبِرُ عَلَىٰ مَا لَمْ تُحِطْ بِهِ خُبْرًا

بی کس

بیچارہ دلی، کہ تگ سینہ ما اوئی از بی کسی اینگاش گرتے ماوائی
نہ عاشق ونہ مست ونہ شوریدہ ئے دل مرتم و غلط اش اپندریت ہرجائی

إِنَّ اللَّهَ اشْتَرَىٰ مِنَ الْمُؤْمِنِينَ أَنفُسَهُمْ وَأَمْوَالَهُمْ بِأَنَّ لَهُمُ الْجَنَّةَ

بادہ وصل

اول سرہات آویختہ گن لوی سردار آنگہ بکن ادعای عشق رخ یار
در محضر دوست مین کہ بی جان و سرئے از بادہ خاص وصل ابوے برخوردار

إِنَّ كَثِيرًا مِنَ الْأَحْبَارِ وَالرُّهْبَانِ لَيَأْكُلُونَ أَمْوَالَ النَّاسِ بِالْبَاطِلِ

وَيَصُدُّونَ عَنْ سَبِيلِ اللَّهِ

شیخ و صوفی

تگ مدرسہ شیخ شہر مست گفتار صوفی تگ خانقاہ مست رفتار
از خانقاہ و مدرسہ بوستم بیزار جون موفدای رند مست سردار

كُنْتُ كَنْزًا مَخْفِيًّا فَأَحْبَبْتُ أَنْ أُعْرَفَ، فَخَلَقْتُكَ
 رازِ خَلْقِ آدَمِ

دُخْرِيسِ اَزَلِ رُزِي كِه دُنْيَا اش آنَد چيکش شِه يَه گِرْد آكِه وُش وَا جَانَد
 اُش دِيد كِه كَرُش پَتَاش وَا سِه، مَوُاش اُورِد دِوَزُش اِيَه وَا بُودُد، پَتَا مِ اُپَا نَانَد

وَمِنَ النَّاسِ مَنْ يَعْجَبُ قَوْلَهُ فِي الْحَيَاةِ الدُّنْيَا... وَهُوَ الَّذِي الْخَصَامُ
 وَإِذَا تَوَلَّى سَعَى فِي الْأَرْضِ لِيُفْسِدَ فِيهَا وَيُهْلِكَ الْحَرْثَ وَالنَّسْلَ
 ذَاتِ

شَاهِينِ خَمُوشِي كِه چَشُش وَا بَسْتِئِه زَنَهَارِ مِينَدَرِ كِه اِشْهَوْتِ رَسْتِئِه
 يِك لِحْظِه كُلوْتِه اَز سِرْهَاش وَا زَا كُن بِنِگَرِ كِه چِه خُونِ رِيْزِ وِ چِوِگَرْدِ سْتِئِه

أَيْنَمَا تُوَلُّوا فَثَمَّ وَجْهُ اللَّهِ
 عِبَادَتِ

مِرْدِي اِش گُتِ اُپَا بَه نِمَا زِي اُيِ خَوَانِ اَز لِفْظِ عَجْمِ بَگِنْدَرِ اِتَا زِي اُيِ خَوَانِ
 اُمُ گُتِ: مَوِ نِمَا زُمِ نِه وَا لِفْظِ وَا سَمْتِئِه اِيِ دُوسْتِ! نَوَايِ دِلِنَوَا زِي اُيِ خَوَانِ

فَاخْلَعْ نَعْلَيْكَ، إِنَّكَ بِالْوَادِ الْمُقَدَّسِ طُوًى. اِذْهَبْ إِلَىٰ فِرْعَوْنَ إِنَّهُ طَغَىٰ

واپا بوید

اُمَد از وادینِ اَیْمَن پیامی که واپا بوید و نعل از پا در آرید
جهان جولانگه فرعونیا بود کلیم آسا سره از سینا در آرید

سِیْمَاهُمْ فِی وُجُوهِهِمْ

شرار

تو که مُشتی غبار بی قراره هیماهوی ضمیر روزگاره
بیاموز از خود رسم خود فروزی که چون خورشید سرتا پا شراره

كُنْتُمْ خَيْرَ أُمَّةٍ أُخْرِجَتْ لِلنَّاسِ

جنون

مه تگ کله ئه هوای دار منصور مه دل شوق کلیم و جلوۀ طور
سوار اسپم چُدایم که کشانیا جنون موشه تگ ده بست ئه صد شور

أَلَا بِذِكْرِ اللَّهِ تَطْمَئِنُّ الْقُلُوبُ
وَيَا دِ دُوسْت

بِد آساقی! که دل در پیچ و تابئے رَهْم بس دور و محمل پر شتابئے
مُودِه جَامی! که در آئینِ پاکون و یَا دِ دُوسْت واخوردن صوابئے

پَلَسْمُودِ دِلِ

پَلَسْمُودِ دِلِ زِبَا پَرَسْتُمُ که دامِ زُلفی اُش دید، چو اِدَسْتُمُ
اُم اَپِنْدارید که دل خود ما و فَا اش هَه عَجَب نَادون اُودَم مو! هَی نِه رَسْتُمُ!

دَرِیغَا دِلِ

دَلِی اُم هَد که یاری غمگسار اُود رَفِیق و مونسِ شَبهائی تَار اُود
اَسیرِ فتنه زُلفی سِیَه بود دَرِیغَا دِلِ! که تَا هَد خُودِ مَویار اُود

آرزوی آزادی

مِه خَوَاو اُود، خَوَاو اَم اَدید دِنیا بَهَار اُود   کُئَه وَ دَشْت وَ بِيَاثُون لَالَه زَار اُود
 طَلَسْم دِيو بَد کِيش اِشکِ دِسْت اُود   فَلَک خُود مَرْتُم بِيچارَه يَار اُود

مِه خَوَاو دِيد، هَر چِه گُل پَر پَر بُو دِسْتود   هَمَه اش وَا بَاغ جُون پَرور بُو دِسْتود
 اِهَو اَزاد و شاد اُود تِگ چَمِن زَار   کَمُون از دِسْت صِياد اُفْتَدِسْتود

مِه خَوَاو دِيد دَرَب حَوْشَه گَلَه واز اُود   اَدُور دِه نِه گَرگ اُود، نِه گَر از اُود
 مِه خَوَاو دِيد مُحْتَسِب از دِه چُدِسْتود   دِه وَ وَر دِه نَشَاط و سَوَر و سَاز اُود

چَش اُم وَا کُد، جَهان سَر د و سِياه اُود   هَمَه اش دَر د و غَم و اَفغون و آه اُود
 هِنوزا دِيو اِتِگ دِه کَد خِدا اُود   هِنوز اَزادَه گَل چَه ر اِچاه اُود

چش اره

پُرسوز و نواخوانم، جامي پرزای ساقی
 عمري چش اره شستم شاید که مگر روزي
 با خورجين مالامال از آه جگر سوزي
 تگ دیر و کلیسا و تگ مسجد و بت خونہ
 یانم که خوتستودیت رندون صفاییشہ
 دَش نیم شوي جبریل آروم اومد میخونہ
 تہ ایاد ملایک دا تاب و تب انسانی
 اَش دید جذبہ خنجي هوئي اش زت و اَش گت
 شاید که بومے همدردی تگ محفل ما باقی
 از گدرد در آ مَردي آواره آفاقی
 شوریده و مجنونی دل زنده و مشتاقی
 هر جا که چدم اُم دید سالوسی و زراقی
 یا از چش مَو چستود بینایی و برآقی
 تا پشْنفے از مستی رازی از بون ساقی
 انسان شه خدا رسنه با فطرت خلاقی
 پر سوخته و زارم، جامي پرزای ساقی

رازِ مَسْتِي

بَدَآ سَاقِي! پَرِزِ جَامِي از آن صَهِبَايِ رِيحَانِي
 كِه مَسْتِي امِ اَنَشَاطِ آرِے دَمِي بِكُنْمِ غَزَلِ خَوَانِي
 پَرِزِ، اِمُوَادِه كِه در مَسْتِي اِهَسْت و بُوَد فَاَرِغِ بُوْم
 كِه نَاهَشِيَارِ در بِنَدِ دِي و اَمْرُوَز و فِرْدَا نِي
 پَرِزِ، كِه در يَه اَدَا سُوَزِ «أَنَا الْحَقُّ» اَزْدَلِ هَشِيَارِ
 كَسِي خُوْدِ مَوْجِ اَيَاوِيزِے كِه پَرَوَائِي شِهِ دَرِيَانِي
 مَرِيْدِ هِمَّتِ رِنْدُونِ عَالَمِ سُوَزِ بِي بَاكِ اَمِ
 كِه مَحْفَلِ شُونِ دَمِي بِي بَادِه و خَالِي اِغُوغَانِي
 مَوِيْمِ مَوْجِي، سَرَاپَا جَسْتَجُو و پُوِيَه و سَيْرِي
 سِرْشَتْمِ پِيچِ و تَابِ و نَعْرَه و شُوْرِيْدَه سَامَانِي
 گَرِيُونِ چَاكِ و بِي پِيْرَايَه چُونِ خُوْرَشِيْدِ رَخْشُونِ اَمِ
 رَهِي اَمِ بَارْتِے، بِي اَغَاَزِ و بِي فِرْجَامِ و پَايَانِي
 حَدِيْثِ بَزْمِ مَشْتَاقُونِ نِهَانِ بَايْدِ بُوِے از اَغِيَارِ
 سَخْنَدِ مَحْفَلِ عُشَّاقِ جَزْبَارْمَزِ و اِيْمَانِي

دو حرفي ام اوی بگوم، بل مہ سرہ، زہرہ گتاش اُم ني
 بدآ، مست اُم بکن ما جرات آر، تا ترس دل وانی
 چنان مست اُم بکن کہ از هوش اچم جار اُخدا بزئم
 بگوم: یارب! موبیزارم اِ آدابِ مسلماني
 ہم آئینِ گروهِ سرودارونِ خرابات اُم
 کسی کہ لوی سِر داری نہ آویزونے از مانی
 دلي کہ تگ سنہ امات آہشتے بد آواسہ پیر اسامے خوت
 امُشتِ خاکِ تو تا کی اُم اشای بکنم نگہباني
 موبایک نعرہ ئي زنجیرِ تقدیرِ تو مہ اشکستے
 توشیرِ بیشہ افلاک ات اوی اُش بکنہ زندانی
 چُدار اُم بار کہ پای گردون نسَم ہمرہ خوم اُش پیرم
 فلک بایت کہ تسلیم موبوے یا از تپش وانی
 اگستاخیم جبریل امین شکوہ اش کہ پش یزدان
 کہ این بندہ تہي مغزار موز بندگی یانی
 خطاب از عرش اومد کہ مین بندہ نا اسرار اش آجستے
 تگ این دنیانا جز خنجي کسی شوریدہ مانی

نقاب از یوسفِ معنی امواسستے سر بازار
 دریغا! کس خریدارِ دل و مشتاقِ سودا نی

سرد گریبون

دُش اُم پُرسید اِمردِ نکتہ دانی
 مہ از مَدین چُدے پیرِ دل آگاہ
 جہانِ رنگ و بو خالی اِعشقتے
 زلیخا خستہ تے از صحبتِ دوست
 ہنوز اِپشتِ بون اُشتر شہ خیزتے
 تہی از بادہ جام و کوزہ بستتے
 بسی ام آکاویدتے ہرجا، دریغا!
 اِسوزِ سینہ ئی آہی یہ اُرستے
 مگر خرسِ چشی بفتے و واگوے
 عجب سوت و خموش تے این دیارا
 نہ یی اِہوی دل فریاد خواہی
 اِگر صاحبِ دلون از دہ چدستیت
 دلم تنگ تے، دلم تنگ تے، دلم تنگ

تَش اَیْمَن دیگہ اِساے چہ گرانہ
 کہ دستِ ہیچکہ نی دارِ شبانی
 نوای نای ہیچکہ جان فزانی
 اِساے یوسف دیگہ تگِ مصرِ جانی
 شگفتا! اَدھم انگار اُشوانہ
 دیگہ دُردي کُشی تگِ شہرِ مانی
 یکی ہم صحبتی درد آشنانی
 کسی خُودِ نالہ دل ہم نوانہ
 غم جون باز بون بی زبانی
 نہ شروائی، نہ ہوئی، نہ فغانہ
 نہ از رازِ «أنا الحق» داستانی
 چرا تگِ بادِیہ بانگِ درانی
 تگِ این دہ ناکسی ہمدردِ مانی

رُزِي خنجي امديد سَر دَر گريون
 اش اگت از کاروان لَر دَآبودِ سَتَم
 نِه از منزل نِه از پيچ و خَم راه
 وگر نِه اساي چِه از آسيبِ خاري
 گرفتارِ طَلسمِ بَدگماني
 که تيلِ قافلَه اهلِ وفاني
 نِه از رَهزَن نِه دُزگَه هيچ ياني
 خراشي هم شه دامونِ کباني

دل آگاهي، حريفِي، رازداني
 سکندر شوکتي، بوذر نشاني
 مَلنگي، فارغ از سود و زياني
 خيبر گنجِ اسرارِ نهاني
 مسيحي، مهدي نِ آخِرِ زماني
 بسازم از سِرِ نوِيکِ جهاني
 دلم پَرِ رَتائيِ اسايِ مردِ راهي
 قلندرِ طينتِي، رندي، صفاکيش
 فقيري، سرفروشي، پاکبازي
 رَه آموزي اِخيلِ رَهسپارون
 سوارِي از تَبارِ سَر و دارون
 اگَر دَره دَر آ دَسِ تِي در آرم

بِدا ساقِي اِمُودِه جامي گوارا
 مگر در بي خودي راهي بيايم
 بياويزم خُودِ مَوجِ خُروشون
 که تَه بي خودِ پيوم از خُوم زماني
 مِينِ دريای ناپيدا کراني
 پيوم واپيچ و تابِ جاوداني

چنگِ دل

باز، اشو چنگِ دلم بی زخمہ افغان کِردائی
 باز، مخموری امدے، مغزم پریشان کِردائی
 باز، شوقِ منزلِ لیلا مہ تگِ گلہ افتدے
 باز، مرغِ جانِ هوای کوی جانان کِردائی
 ام آوی بگوم حرفی، بیانم نارسائے، ام یہ آشای
 گر نگوم، یادش سنہ ام چون خرگِ داغان کِردائی
 داغ اگر تگِ سینہ ام اشکستائی کہ وا آھی نہ بوے
 رمزِ عشق و مستی از نا اهلِ پنہان کِردائی
 وای از آن محفلِ کہ ہمدردی شہ تگِ وادید نہ آ
 شورِ شعرم جستجوی رازداران کِردائی
 شہر تنگے جای جست و خیز و پیچ و تاب نی
 ان گنانا یکِ ولا لووا بیواوان کِردائی
 یاد ایامی کہ مون پا اود بساطِ چنگ و می
 دل هوای روزگارِ وصلِ یاران کِردائی
 روزگاری دار و بد لوی دوشم اود رہ ام اسپرید
 باز دل شوقِ دیارِ سروداران کِردائی

پرده از لوی رازِ خنجی اُفتدے ورسوا بُدے

بَس کہ بی پروا حدیثِ می گساران کِردائی

نعرهٔ مستونہ اش از عرشِ برین ہم رد بُدے

سیلِ عشقی تار و پودش جملہ ویران کِردائی

بانگِ تکبیرش سِرافیل اُش شُنفت از آسمون

اُش گت: این شوریدہ نا کارِ مو آسان کِردائی

جرہ شاہینی ئے، پروازِ ہما اش آموختے

از گنابازیش خلّقی سخت حیران کِردائی

تَش شہِ تگِ جون بستے مانا، جلوۂ بی پردہ ئی

دَعوینِ ہم وندینِ موسایِ عمران کِردائی

چَش شہِ گفتارِ اکنہ چون فرزانه یا حرفِ اُش زتے

لیک کِردارُش جدل با عقل و ایمان کِردائی

خُودِ زبونِ دَعوایِ توحیدِ اُش ہہ، اما ای دریغ

اندرونش کارِ صد فرعون و ہامان کِردائی

دی اسے یک دونہ ئی از قربِ سلطانِ راندہ بود

باز ہم خودخواہ و بی پروائے، عصیان کِردائی

ای دل

خدارا! ای دلِ نافہمِ گودنِ دوستا
 ہر طرفِ در شوقِ پروازِ فلکِ بال
 و پر اُش و اسستے از تو اگلہ ات در گن،
 ای مرغِ دلِ زارِ بدآ! واگرد و اتِ گِ لونه خوت
 مچو غافل، کہ پشتِ ہر دُواری ا کووینہ
 امید و وہم و رؤیا سَرایِ دہرِ دونِ ظاہرِ فریبئے
 امیدِ کامِ بخشی اُتہہ از دہر؟ گراشی وار
 از چہرِ فسیلی عسلِ بی نیشِ مَشِ گُلِ بی سَکِ خار
 تو کہ بَشکارِ بَرزی اُت نہ بستئے ا دورِ چرخِ افسونگرِ مَنہ دل
 جہانِ بی وفایارِ کسی نی کتابِ زندگی
 مَتَنش دو فصلئے گنا بازی بسئے، دستم تہ دامن
 چشت و اکد! قضا اوائی تہ مکمن کہ گنجِ دالونی
 بکنہ نشیمنِ ہوا ی باغ و راغ و دشت و گلشن
 بسئے سرگشتگین ہر کوی و برزن کمین اوائیت،
 شوبارِ سنگ و فلاخن مپین با خوش خیالی
 او اجوخن کبای آزا لردای بی از تن فرگ کردا تگ
 کاوین سوزنِ خلالو و اچیدا تگِ ماہ بہمن کسی
 گی اُش دیدئے از کوه و گلشن نہ تالہ اتہہ
 نہ دون ہنگامِ خرمن مَبش از بازین ایامِ ایمن
 تو اسامے ہی جون ددا ہی خود تو دشمن حدیثِ «بیستون»
 و «چاہ بیژن»

شطحیات

ای خدا یک رز پُرس از جبرئیل
امر اش آده تا که از روی یقین
حال زارِ بندگانِ راست رُو
اُت بگوے حال عبادت، بی دُرُو

تو خیال اکنه که شغلِ بندگی
مین دلی که تگ سنه بنده ات ندے
چون خدایی ساده و آسون بودے؟
در سیلِ بندگی و اخون بودے

یک رزی بد زر، بین دنیای ما
بد بین دنیاتِ ادست که افتدے!
دردِ سرهای مسلمونی بین
صد شکست و نا و سامونی بین

ناو خدای گشتین دین حنیف
دام تزویرو ریا گستر دانی
آمدے دعوی خدایی کردائی
خود پیامت بی وفایی کردائی

کت خدای شهر ما قایل خو
گگ پبوم! ام یه آوی پگوم «رَبِّ کریم»
رہبر ما سامری و آذرے
بی نوا آزار و ظالم پرورے

ما «الست» تو و «بلی» ی خویشتن
چون ادم آزو شهوت و ارہیم
جملہ مُون یادے، ولی چون بئلیم؟
چون ادیو نفسِ بد خو بئلیم؟

ای خدا! دستي دُر آراز آستین
ما همان یارون پارين توئیم
دیر اگر جُنِستہ اوبند اشکنے
هیچ کاری غیرِ دردِ دین مُونی

راہِ خونہٗ حق

کسی کہ عاشقِ خلقِ خدائے حسابش از دگر خلقون جدائے
 ہمین کہ ات دید یکی رختش سفیدے مگوا این روسفید و پارسائے
 بسا مرتا دلش زنگاری اش بار کہ چون پاتیل میراثی سیائے
 نہ هرکس آیه ئی قرآن شه بر کرد خداجوی و فقیه و حق گرائے
 نہ هرکس نامش احمد بود نبی ئے نہ هر تازی زبانی مصطفائے
 قدم آهسته آسہ، ای خردمند! اهر گامی یکی دام بلائے
 هزارون راه ا دیوستون چُدائیت بپین کہ راهِ خونہٗ حق کجائے

و شوخی یک رزی خنجی شه ماگت کہ زردر زندگی مشکل گشائے
 بنی آدم اسیر مال و جاه ئے اگر شاه و امیر ئے یا گدائے
 زرا ز پیش پیش شه خیز ئے و مردم از پس اجل چون بادِ صرصر شون قفائے

خدایا! مرغکی سرگشته ام مَو رهم پر پیچ و دیده ام بی ضیائے
 خداوندا! دلکی آگاه ام آده! کہ آگاہی متاع بی بهائے

باریدو

اُم آوی کہ وامیکده منزل بگرَم باریدو دست ادا مون حریفی بوم و زلفِ صنمی
 عمر ایهوده تلف بود اسرِ مدرسہ یا حکمت و فلسفہ دردِ دل و خونِ جگرئے
 از خیرت غیرِ جفا و غم و درد اُم نہ دیدئے ام آوی اُچم سر و بیائون نسَم و هو بکشم
 یک دمی این دلِ سرگشته نایار مونه بود بزم خنجی دیگہ بی رونق و بی ساز و می ئے
 اُم آوی کہ جز شاهد و ساغر نگرَم یاریدو کہ به از رندی و مستی دیگہ نی کاریدو
 بہ کہ رختُم بگشَم و اسرِ بازاریدو اُم آوی از این چمبِرا و اچم سرِ پلگاریدو
 ای جنون ام آخود بگر کہ امدے خریداریدو تا کہ مرتم بینیت قیسِ دل افکاریدو
 ہی پلسمود دلم! باز امو بزاریدو اُم آوی کہ وامیکده منزل بگرَم باریدو

عِزَّتِ نَفْسِ

بالبِ تشنه، پشینِ گرم، خُودِ یکِ پُشته خار
 ره چُدن با پای پتی لوی سنگلاخ و خارزار
 یا که بُردنِ اسایِ گِراشی کوله سگره و هسی
 یا خِلاوا مُشتن از بهرِ حسودِ ناوکار
 صد و لا بهتر از آن که در هوای مال و جاه
 بکنه پیشِ نامردُمون اظهارِ عجز و انکِسار
 از زمونِ آدم و حواء تا این عهدِ ما
 مرثم امدستیت چُدستیت صد هزارون در هزار
 جلّ نامِ نیکِ اهلِ عِزّ نفس و آبرو
 چش بکن، نامِ که و اموندئ اصفحه روزگار
 حرصِ اسایِ جاه و مقام و ثروت و قدرت مزین
 بگروخ از آزو هوا، چُون گوسفند از گرگِ هار
 در حضورِ مرثم دون پایه گردت کج مگیر
 تانِه بوه در پیشگاهِ رَبِّ اَعْلٰی شرمسار
 مِنْتِ مَسْنَدِ نِشِینِ سِفْلَهْ خُودِ بَینِ مَکْشِ
 از دَرِ خَلْقونِ مَکْنِ ای دوست کسبِ اعتبار
 گوهرِ عِزّتِ مَنِه پیشِ مِرتِ گوهرناشناس
 طوطینِ خَوشِ گِو مکن تقدیمِ مرغِ لاشخوار
 مرثمی از ناکسون و غیرت از هیزون مَخَواه
 برزگر تخمی یه آپاشے تِگِ زمینِ شوره زار
 لَدَّتِ دَنیا خَوشِ ئے ثروتِ خَوشِ ئے قدرتِ خَوشِ ئے
 جُمْلَه این یائیتِ مَتاعِ زندگی ناپایدار

خالقِ هستی، جهانی اش آندئے زیبا و گش

با هزارون زِبَر و آرایش و نقش و نگار

هر زمونی جلوهُ هستی و نقشی بُردائی

همچو تاوِشتون و پائیز و زمِشتون و بہار

اُس آفریدئے جنّ و انس و مرغ و ماہی دام و دَد

زندگی اش آراستئے عینِ بہونِ رنگینِ عُدّار

حُبّ دنیا ہمرہِ خونِ تِگِ تَنِ ما جاریئے

اساے کہ بہریم بہرہ از ہر نعمتِ پروردگار

سُنّتِ هستیئے برخوردارِ از ہر نعمتی

چُونِ زن و فرزند و ماشین و سرا و خویش و یار

چُونِ مقام و مُکنت و تدبیر و عقل و علم و فَنَد

چُونِ جماع و خورد و خواو و بازی و گشت و گذار

در کلامِ اللہ « قُلْ مَنْ حَرَّمَ » اساے ما امدئے

تا کہ بکنیم طیبّاتِ رزقِ اِگیتی اختیار

این جہانا، در مَثَل، یک سفرہ گستردهئے

رَبُّنا روزی رسون و اہلِ روزی جیرہ خوار

« لَا تُحَرِّمَ مَا أَحَلَّ اللَّهُ » دلیلِ رَہِ بَگِیر

نعمت و لذتِ اِدستِ آر با تلاش و سعی و کار

خوش بگرد و خوش پیوش و خوش بِنوش و خوش بخور

بہرہ آسہ از مواہبِ ہای بی حدّ و شمار

آبروت اما مدہ اساے مال و جاہ و نام و کام

لو ادرگاہی منہ جز بارگاہِ کِردِگار

ہرگہ چو پشتِ درِ غیر از درِ یزدانِ پاک

بی نصیبِ آگشت و نومید و ذلیل و زشت و خوار

مو و مُلاً

خُفتني وارِدِ مسجدِ بُودَم از بَهرِ نُمّاز
 تا كِه بِكَنَم خُودِ دَيّانِ اَزَلِ راز و نياز
 چش مِه مُلاً افَتَه كِه تَكِيَه شِه محرابِ زَتِ اُود
 سَر تِر اَشِيدَه و بي سُبَلَت و بارِيشِ دراز
 شَنگُل و شاد اُودَم و ذِهِنِ مَو اَمادَه بَحْث
 دَلَم اُش گُت: خُودِ مَلا سِرِ شوخي بِكُو واز
 چُدَم و خَدَمَتِ مَلا اَم كِه عَرَضِ ادبي
 مِيندَا كِه از سِرِ مَلا ادبِ اُش كِه پرواز
 شِيخِنَا زِرِ چَشَكِي اُش گُت عَلِيكُم، چِه ات اُوي؟
 اُم گُت اِي شِيخِ اجازتِ اُمُودِه كِه اَم هَسْتِئِ نياز
 رُوز گاري ئِ دَلَم چَرَمَكِ شَكِ اُش بارِئِ
 گاري نِ مَعْرِفَتُم اُفْتَدِئِ تِگِ دَسْتِ انداز
 يانَم، انگار كِه بيزارَم اِطاعات و عمل
 نِه طَهارت، نِه تِلاوت، نِه تَبَتُّل، نِه نُمّاز
 اِسِرِ زَلْفِ بُتِي دِين و دَل اُم كِرْدِئِ گِرُو
 جُم هُونِي، دِل بَرَكِي، عِشْوَه دِهِي عاشِقِ باز
 دَسْتِ نَقاشِ كِه نَقشِ تَنِ هِي اَش اَكشِيدِئِ
 هِر چِه خُوبي بُودِئِ شِه دِوش و بَرَشِ بَسْتِئِ تِرَاز
 دِهَنَشِ غَنجَه گُپِشِ لالَه چَشُشِ نَر گَسِ مَسْت
 نارِپَسْتون و سَمَن سِينَه، و مو غَالِيَه ساز

گردنش مرمري و ساق و سُرین ساده و صاف
لب و لُنْجُش شَکَرین و حرکاتش همه ناز
قامتش سر و سَهِی و بدنش جسم بلور
سخنش راحتِ جون، و نفسش روح نواز
پس و پشتش چمنستون، بغلش باغ و بهار
هوس آلوده و خوش مشرب و عشرت پرداز
وختی از در در آدا جلوه کنون چون طاووس
دلم آفته ایتش، جوم ابویه پرسوز و گداز
اش آشانم، خوش شه تماشای بر و دوش انیم
یک دو جامی اش اتم و خود دل اش اکنم دمساز
اشکفه غنچه لوش و ادرخسه چشپاش
تس خواهش شه تن آفته و ابویه گرم نیاز
باغ آغوشش آماده گل چیدن ابویه
اگرم بند کباش و در عیش اکنم واز
پنجه تگ سنبل موش از نم و گردنش اکزم
نرم نرمک اخزم تا سر گنجینه راز
شیخنا! محض خدا! دست مو و دامن تو
نفس سرکش شه دونه تگ ره کج با تک و تاز

اُم گت و اُم گت و ملاهمه واگش بوستود
پشت دستش شه کپ اود بی خبری هی اش ازد گاز
نه جوابی، نه کلامی، نه نگاهی شه مودد
خود تل اش کرد اود و یک بار گناهی شه مودد

زندگی

تا چشم بر خیز تند گنبد خضرا بُدئے

دل اسیر خیز امروز و دی و فردا بُدئے

بس کہ دهر بی مروّت کج رو و کج پرورئے

نفس بدخو سرکش و مغرور و بی پروا بُدئے

رہبر ما دیب و کار ما ہمہ اش لافِ گزاف

فتنہ های ما بسین کہ ہر طرف واپا بُدئے

از جہادِ ما نفاق و کینہ دنیا اش گرت

«جاہدوا فینا» ی ما اسامے تپتپو و ہر ما بُدئے

مردِ خود بینی کہ جز سود و زیونِ خوش یہ ابین

چون اش آسای دعویٰ بکن کہ انیک و بد بینا بُدئے

ہر کہ آزادی اسامے خوش اش اوی کہ تو برش و ابئے

بی تکلف! مینگہ آزادگون رسوا بُدئے

دورِ گردون دفتری اش بارئے بہرِ ثبّت و ضبط

این یکی تگِ شلِ خوتئے آن از کھستون تا بُدئے

یک کسی دیدہ و دلش و اخون بودئے اسائی دردِ ما

یک کسی جامِ میس لبریزِ اخونِ ما بُدئے

ہر یکی یارونِ ما یک ارزشی شون لوندئے

آن یکی کانِ زر این یک صخرہ صمّا بُدئے

قبرِ متروکی ام دید تگِ دومنہ چرخا و خنج

ام گت: این ہم یک رزی از مرتم دنیا بُدئے

اینگا یکتا تگِ بیاوون افتدئے بی نوم و یاد

هیچگہ یانے میر مرتم یا جلِ خر لا بُدئے

بگذرے بس سالیون، ما ہم تگِ دنیا نہ بویم

ہم چنون کہ نی ارز ہر کس کہ پش از ما بُدئے

بہارِ خنج

بہارئے دشت و دمَن شوخ و شنگ و زیبائے
 زمین شہِ بر کہ گبایِ حریرِ رنگارنگ
 ببین کہ دو مَن لیتو عروسِ جلوہ گرئے
 اچل گزئی اُچو، بنگر بہشتِ عدن امانے
 اگہ برا چو، چشی الوی گناردون ای بی
 کلیلہ چخ چخ اُش ئے لوی گناریا ہمہ جا
 نوازشِ تنِ گل کردائی نسیمی نرم
 دل رمیدہ ہوا اش آسے و ادستِ موچو
 بد آبرز امودہ ساقی کہ لوی بسیطِ زمین
 امودہ! تہ و اخورم ایاد یار لالہ رخی
 اہر طرف نگر استام و ہر کجا کہ چدام
 خزون گذشت ئے کنون و بہار باز آمد ئے
 زمونہ چون گذرست ای دریغ موام نہ دانست
 و یاد دور جوونی، برز، امودہ، ساقی!
 امودہ! تہ ہمرہ خنجی غزل سرا و ابوم
 زمون گشت و گدار و گہ تماشائے
 دوبارہ بلبل و گل بزمِ عیش شون پائے
 لباسِ لوزو و چرخا و پرنند و دیبائے
 گنم و ایستے و موجش و سان دریائے
 کہ ہر درختِ کناری چو سرورِ عنائے
 اغصہ فارغ و دلشاد و مست و شیدائے
 اچک چکون برون آسمون گہرسائے
 کہ عشق باز ئے و زیبا پرست و رسوائے
 بساطِ عیش و طرب ہر طرف مہیائے
 کہ سینہ در غم دوریش پر و غوغائے
 نگارِ گل رُخ سیمین بزم نہ پیدائے
 خزونِ عمر - ولی - بی بہار و فردائے
 بہارِ عمر کجا چو کہ غائب از مائے؟
 تہ و اخورم کہ دلم مرغِ ناشکیبائے
 کنون کہ طوطینِ خوشخوانِ دل شکر خائے

وَفِیْ مَرَادِ

دَلْمِ اَسْوَاسِ پَرِیْرُو صَنْمِی، رَعْنَائِی
 بَتِ نَازِکِ بَدَنِی، زُهْرَه چَشِی، غَنْجَه لَبِی
 چَابْکِی، مَوِی مِیوْنِی، گَهْرِیْنِ دَنْدوْنِی
 رِخِ وَرَافْرُوخْتَه وَ جَامِ وَ دَسْتِ اَزْدَرِ اُوْمَدِ
 نَهْ مَوْتَنْهَائِمِ افْتَادَه دَامِ زَلْفُشِ
 دُوَسْتوْنِ! عِیْبِ مُوَاِزِ رَنْدِی وَ مَسْتِی مَکْنِیْدِ
 شِیخِ صَنْعَانِ کِهْ عِلْمِدَارِ خُدَا جَوِیوْنِ اُوْدِ
 خَرْمَنْ طَاعَتِ چِلِ سَالَهْ بَگُو بَادِ بَیْرِ
 وَاَعْظِ وَ زَهْدِ رِیَا خَنْجِی وَ عَشْقِ رِخِ دُوَسْتِ
 نَازِیْنِی مِیْنِ خُوْبوْنِ جِهَانِ تَنْهَائِی
 شُوخِ آهَوِکْفَلِی، سَرُو سَهْیِ بَالَاثِی
 خُوْشِ خَرَامِی، خُوْشِ اَدَائِی، هَمَه تَنْ زِیْبَائِی
 شِهْ دَلْمِ بَسْتِ اِعْشَقِ رُخِ خُوْشِ غُوْغَائِی
 هَر کِجَا هِی چُدْمِ، وَا پَا بُدْئِی وَ اَوِیْلَاثِی
 کِهْ وَتَدْبِیْرِ گِیْرِهَنْ اَز کَرِ مَایِ گِشَائِی
 دَلِ وَ دِیْنِ اَسْ کِهْ فِدَایِ صَنْمِ تَرْسَائِی
 غَرْقَه اَز سِیْلِ فَنَاخِزِیَه اَکُنِ پَرَوَائِی
 هَر کِسِی وَفِیْ مَرَادِ خُوْشِ اَکُنِ سُوْدَائِی

قال: «رَبِّ اَرْنِي اَنْظُرِ اَيْلِكَ». قال: «لَنْ تَرَانِي!»

شوي کار خرد پرداخته ام کرد
 هوای یار بی انباز ام آست
 گذرگاهم همه اش دریای خون اود
 چدم پر پر زنون تا کوی دلدار
 هویدا بود جهانی نور در نور
 موحیران تماشای تجلی
 که ناگه پرتوی از لامکان جست
 مه جون جست اخگری اش سو خندم پاک
 اتگ هر ذره خاکستر موی
 همه بی سر ولی رخشون چو مهتاب
 دست هر یکی تشت سیاوش
 همه پر پر زنون و راهجویون
 ازرفای فلک از منبع نور
 که: «ای در عشق ما تن کرده فانی!»
 لوی بی خودی افراخته ام کرد
 سوار دل بودم، پرواز ام آست
 جنون ذی فنونم رهنمون اود
 که پر بکنم مشام از بوی دلدار
 پس و پیش لامکانی نور در نور
 فنا تگ نور زیبای تجلی
 دواری اش کشید و راهم اش بست
 بلم اش تگ کند تگ پهنای افلاک
 تنی وارستد عین پیکر موی
 صف اندر صف دوون و پرتپ و تاب
 اهر تشتی سری تاونده چون تاش
 فتون خیزون اسمت نور، پویون
 صدای دلنوازی رستد از دور
 گنابازی بس آگن! لَنْ تَرَانِي»

فتنہ

وای! چہ فتنہ کردائی زلفِ شِکَن در شِکُنْت
 چشمہٴ نِوش اُوردائی غنچہٴ نازِ دہنت
 جامِ شرابِ نئے چشِ تو جادونِ خواوئے چشِ تو
 خرگِ تَشِئے نگاہِ تو، جسمِ بلورئے بدنت
 عطرِ نسیمِ صبحدمِ کہ اشِ کہ چمنِ مشکِ فشون
 اُشِ گِرتِ اُودِ اکوی تُو بوی عبیرِ دامن
 مرغِ دل ازِ هوایِ تُو دل و سِرِ نہ بَسَتائی
 بی سَر و پا تپِ تپِ اُشِئے درِ ہوسِ باغِ تنت
 ای ہمہ ناز و دلبری! جونِ اِفدایِ نازِ تو
 خَوشِ بَخِرام! تا بَبُومِ مست و خرابِ اِدیدنت
 مایہٴ زندگیمِ ئہ تُو، دامنِ اِمّا مَچین، بدآ
 تا بچینمِ گُلِ حیاتِ ازِ گُپِ و لُنچِ و گردنت

مال و علم

دُوش مینِ مَو و دل نِزاع و قیل و قالِی اُفتدئے
 همدلی ام اوی کہ اش بگوم خود دل چہ حالی اُفتدئے
 اُم گت: ای دل! تا کی از آز و هوا خالی یہ ابوہ
 چش تہ مالئے و توبرہات از اخلاق خالی اُفتدئے
 دل زبون اُش آگد جوابم اُش آدد و برہان اُش اُورد
 اُش گت: ای جان! کلہ ات انگار آخیالی اُفتدئے
 یک کمی دور و ور خوت چش بکن، دنیا بین
 قافلہ اش و ابار کردئے و یک جُوالی اُفتدئے
 چوپون بی مایہ دہ تون کہ میوہ اش گور و اود
 اُش بین والوی چہ دسگاہ و جلالی اُفتدئے
 تاجرئے، جنسیہ اش ہہ، رانندہ و خدامہ اش ہہ
 چاقئے چون خیگی و زر غطرہ و عگالی اُفتدئے
 کار و بارش خود تلکس و فکس و خود کمپیوترئے
 اسم و رسمش تگ زبون ہر باکمالی اُفتدئے
 تگ عزا و تگ عروسی جاش صدر مجلسئے
 چون کہ ثروتمندئے جاہش خیلی عالی اُفتدئے
 ہرگہ از شہری بیاد یک راست مہمون ہی ابوے
 مجلسش سی مترئے، دہ پونزہ تا خالی اُفتدئے

ارزشِ مَرْتَم و پُولئے و زِبَرِ دِنِیَا و مَال
 اینگا ذَهْنَم اِیَادِ یَک نِیَکُو مِثَالِی اِفْتَدئے
 تَگِ کَلَامُ اللّٰه وَاخْوَانِ اَیَّهٖ مَال و بَنَوْن
 ذَکَرِ اِیْنَ اَیَاتَا اِسْمَ اِیْنِدَا مِجَالِی اِفْتَدئے
 هَر کَه پُول اَش نِیَسْتئے تَگِ جَامِعَه بِی اِرْزَشئے
 عِیْنِ تَوِیَا تَگِ بُلئے مِیْنِ کِه اِرْزَوَالِی اِفْتَدئے
 حَرْفِ «كَادَ الْفَقْرُ كُفْرًا» اَز رَسُوْلِ اِکْرَمئے
 یَعْنِی اَز فِقْرئے کِه مَوْمِنِ اِکْجِ رَوَالِی اِفْتَدئے
 عِلْم و دَانَش خُوبئے لِیْکِن عِلْمِ بِی مَال اِیْجِ نِی
 خِیْلِی عَالِمِ اَز فَقِیْرِی اِهْشْتِ مَالِی اِفْتَدئے

هَر کَه هَم مَال اَش بُوئے هَم دَانَش و جُودَش کَامَلئے
 مِیْنِدَا شَخْصِی فَا لِ بَخْتَش اِنِیْکِ فَا لِی اِفْتَدئے

ای خدای گنج بخش! ای کردگار چاره ساز
 ای کریم قادرِ روزی رسونِ بی نیاز
 کرمِ تَگِ سَنَگِ و مَمَی تَگِ اَو و شَاهِیْنِ تَگِ هُوَا
 جَمَلَه رُوْزِی خُورْدَائِیْتِ اَز خُوَانِ تُو اِی کَار سَاْز
 اَم اَوِی شِکَایْتِ نِکْنَم اَز حَکْمِ تُو یَا رِبِ خُوْتِ دِیْدَا
 مَوْدَهْنِ اَم اَبَسْتئے اَمَّا دَل زَبُوْنِ اَش اَکْرَدئے وَاْز
 مَاتَه لُوِی دِنِیَا اَوْرْدئے بِی رِضَا و شُورِ مَا
 یَا مَکُو بِنْدَه اَم پِیُوید، یَا هِیْلَه وَاثِی خُوْدِ مَا بَسَاْز
 عَدَل و اِنْصَافِ تُو یَا رِبِ! حَکْمِ اَکْنِ کِه بِنْدَه یَا تِ
 سَنَگِ رُوْزِی شُوْنِ یَکِی بُوئے دَرَبِ رُوْزِی شُوْنِ بُوئے وَاْز
 پَس چَرَا یَکِ بِنْدَه ئِیْتِ اَش هَسْتئے مَالِ بِی حَسَابِ
 دِیْگَرِی بِی چَا رَه و مَحْتَاْجئے اِسْمَ یَکِ نِیْمِ غَاْز

کافرستون خُرْم و سوز و گشائے عینِ بہست
 زندگینِ ترسا و گورأتِ کردئے عیش و نوش و ناز
 مؤمنِ بی چارہ کہ رام و مطیعِ امرتئے
 دایماً تگِ فکرِ حج و روزہئے و ذکر و نماز
 تو برہاش از نونِ خالیئے و محتاجِ ترسا و جہود
 زحمتش بی خیر و کارش پُرگرہن و رمز و راز
 آن کہ تواتِ یشناسے و اسمتِ یبر و یادتِ یکن
 پشتِ اسپِ دولتِ ات شوندئے کہ ہرجا ات اوی بتاز
 این یکی کہ بندہٴ تسلیمِ درگاہِ توئے
 دست و پاشِ ات بستئے ات کردئے اسیرِ سوز و ساز
 تواتِ گتئے دنیا ات لاستئے اسپِ عبادِ صالحین
 وعدہٴ توحقئے یارب! حالا اسامے ما و امباز
 احتیاج از بینِ مرتم و اسپہ، ای ربّ کریم
 دَرَبِ روزی از پِیشتہ در بیار، رَہ واکو واز
 روزی نِ ہر کس کم ات کردئے بشِ آکن ای خدا
 ہر کسی بی چارہئے اش آدہ دوتا دستِ دراز
 مرتمی کہ رَہ و جائی یبریت و مالی شونی
 شون سوارِ گارینِ دولتِ گن و ہی اش آدہ گاز
 میندا کہ ہورِ بہاری خار و گل سیرا و آکن
 مالِ الوی مرتم برین، ای رازقِ مرتم نواز

حاجی

دوش چدم خونۀ حاجی که احج واگشت اود
 اوچه زمزم و تسبیح اش اورد اود سوغات
 امگت از مگه خوش آمدسته و حجت مبرور
 بشم آیا دلت آگشت ئے از لات و منات؟

وختی ات بست لباس خوت و احرام ات بست
 بشم آدر چده از پوشش تزویر و ریا؟
 دلت از ملک و زرو قدرت و نخوت کیندست
 همرة نعره «لبیک» ادر گاه خدا؟

بگو مین وختا که تگ جمع خلائق گم اوده
 پاوپای خلق خدا سک لک ات اود وخت طواف
 خود پرستی و غرور از سر خوت ات آدر کرد
 قصد تسلیم و رضا ات کرد با نیت صاف

بشم آن وختا که تگ جاگه ابراهیمی
 نیت قربت ات آبست و اقامه ات که نماز
 هیچ ات آیاد اومد اخلاص دل اسماعیل
 تن تسلیم ته «الله» دد، با سوز و گداز؟!!

بگو، وختی که ات اکرَد سَعیِ صفا و مَرَوَه
 همره نعره تکبیر، چه ات آیاد اُفتد
 بِشَم اُن وختا که لب ات آیه زت اُت گت «وَحده»
 دلّت از جذبَه توحید افریاد اُفتد

بگو مین شونا که وامونده تگ دشت منی
 بِشَم آیات گذرنند و قیام و وسجود؟
 هُنک آبود دلّت آیا اوصال رخ دوست
 روشن آبود چشت از نور جمال معبود؟!!

بگو، وختی که چده بهر وقوف عرفات
 چش ته دریای خلایق که امغزت چه گذشت
 اُت گت: ای کاش کسی از مین این دریانا
 بانگ تکبیر برآرے که بلرزه گه و دشت

مینگات آیاد اُمد فرموده سردار رُسل
 و آن همه توصیه که تگ عرفه اش کردستود
 بِشَم آیات که فرمایشش آویزه گوش
 یازر بار معاصی دل تو مُردستود؟!!

بشَم آیا بگو، در موقع رمی جمرات
 ته دلّت گت: مَوا جنگم خود ابلیس لعین؟
 حُب باطل ته دل آدر کرد؟ شیطان ته گروخت؟
 نیت اُت بست که جون بکنه فدای ره دین؟

بگو وختي که ات اکرد کهرو چپش قرباني
 نیت ات بست که هرچی ات هه قربان بکنه
 ته دلت گت که پس از مین دیگه عهد ات کردنه
 که زرو جوئنت نذر ره یزدان بکنه!؟

بگو وختي ات تراشید سره و نش ات اگرت
 ته دلت گت که مه خوم دور که آثار گناه
 دیگه گفتون و درو هیچ یه ادارم از بون
 یسئفم غیبت و یکنم و کجی هیچ نگاه

این همه ام پرسید و حاجی لورش اش آیه نه زت
 هاج و واج اود که جوابم چه بگو! و امونداود
 مؤمن ساده نا کعبه اش دید اود و واگشت اود
 ا «تکي آو و دوتسبیح» دلش خشنود اود

مَرْتَمِ گَرِشْتِي

مَه تَگِ خَاطِرِ گِذِشْتَائِي دَاسْتُونِي   کِه مَمَدِ جَا فَرِ خَنْجِي زَمُونِي
 وَرَسَمِ رُوزِ گَارِ چَرَوَه دَارِي   خَرُشِ اَشِ وَا سَی، اَشِ وَا بَسْتِ بَارِي
 دُوَا زِدَه جَفْتِ مِلْکِي مَالِ وِ بَارُشِ   خَرِ زَرْدَه سُوَارِي بَخَشِ وِ يَارُشِ
 چُپِخِ هَمِ صَحْبَتِشِ، شَالُشِ سَلَا حُشِ   کَلَه گِرْدُشِ دِلِيلِ قَدَرِ وِ جَاهُشِ
 اِدَه دَرِ چَرَوِ وَا مَمِيدِ تَجَارَتِ   اَگَرِ چِه اَشِ نِه اُودِ دِيدِ تَجَارَتِ
 گِذَارِ ازِ پِشُورِ اَشِ کِه شَادِ وِ خَوْشِ دِلِ   خُونَه يَکِ اَشْنَائِي اَشِ کِه مَنزَلِ
 شِه پَرَسِيدِ اَشْنَانِشِ ازِ کَارِ وِ بَارِشِ   اِخُونَه وِ خَوِيشِ وِ قَوْمِ وِ رُوزِ گَارِشِ
 چُونِ اَشِ فَهْمِيدِ کِه مَمَدِ مِينِ وِ لَانَا   چُدَائِي بَسْتِکِ وِ جَنَه وِ مِينِ بَوْمِيَانَا
 شِه گُت: مَاتِکِ جَنَه کَا کَائِي مُوهَسْتِئِي   کِه مِينِگَا کَارِ وِ بَارِ وِ خُونَه اَشِ هَسْتِئِي
 فِلُونِي اَسْمُشِ وِ بَهْمُونِ نِشُونُشِ   اُچُو اَشِ وَا جُوزِ گَرِ، بَشِ مِيهْمُونُشِ
 سَلَامِ مَا وِ خَوِيشِ وِ قَوْمِ اَشِ اِدَه   بَگِو گَه گَاهِي ازِ مَا يَادِي اِدَه

خَلَاصَه؛ مَمَدِ وِ خَرِ، کِو فْتَه خَسْتَه   شُوي رَسِيدِيتِ جَنَه خُودِ بَارِ وِ بَسْتَه
 سَرَاغِ خُونَه بَهْمُونِي اَشِ خَوَاسْتِ   رَوُونِ بُوَدِ خُودِ خَرُشِ تَا خُونَه يَکَرِ اسْتِ
 دُمِ خُونَه دَرِ اَشِ زَتِ دِلِ پَرَا مِيدِ   اِزُورِ خَسْتِگِي چَشُشِ اَشِ نِه اُودِ دِيدِ
 زِنِي کَجِ خُلُقِ اُومَدِ بَا وِخِ وِ بَا وُشِ   گَرِکِ پَرِکِي وِ بُنْجُورِ وِ لُشِ وِ پُشِ
 شِه پَرَسِيدِ مَمَد: اَيْنِ خُونَه فُلُونِئِي   کِه مَرْدِي نَامِدَارِ وِ مَهْرَبُونِئِي
 زِنِي اَشِ گُتِ هُون! خَالُوی يَانِمِ کَجَا يِي   وِلِي اَيْنِ وِخْتَا خُوشِ خُونَه نِه اُوَائِي
 شِه گُتِ مَمَد: مَو مَرْدِي چَرَوَه دَارِمِ   تَگِ اَيْنِ دِه نَا کَسِي نِي خَوِيشِ وِ يَارِمِ
 پَرَا سُوِي شُوتِ اِپِشُورِ اَشْنَانِئِي   کِه بَنَائِي بَزْرَگِ وِ نِيکْنَامِئِي
 يَقِينًا شُوي تُو هَمِ مَهْمُونِ نُوَا زُئِي   کِه دُورِ خُونَه تَانِ لُوي خَلِقِ وَا زُئِي

زنی اش گُت: ما غریبه جایه اَدیم جان
 شه گُت مَمَد: کَسیدوم آشنانی
 اشویک گُنچ دالون تون موبَس ام ئے
 زنی اش گُت خالوجان! اُم گُت که جانی
 بسی خواهشت شه که بی چاره مَمَد
 اچو جائی دگر اُی نی و وامان
 امیدم برکسی غیر از شما نی
 مکن! مهمون شه دَر کردن نِه رسم ئے
 کسی تگِ خونِه هشتن رسم مانی
 ولی خوبی یه ادا از مرتم بد

ا هر تهر اود سه چار رز تگ ده اَمود
 وواگشتون، اپشور آشنائیش
 یکی آه اش کشید مَمَد پر از درد
 خدا رحمت بکن مین خونِه وارا
 تشی ناگه شه تگ خونِه افتدستود
 چدم اُم دید که خونِه اش تُمب تُمب اود
 دیگر اسمش مبرو یادش مکن هیچ
 دانستایم که گفتم تهل ئے ای یار
 شه گروا که ملکی نیاش همه زود
 شه پرسید حال کاکای بی وفائیش
 که باقی ن عمر خوت بوے ای جوانمرد
 پلاس آمونده دور از دیارا
 خوش و زنه اش و بچ و بالئش سو هتستود
 بل گرمه شه جای خونِه گلُمپ اود
 دیگر دور جنه و بستک بکش خپچ
 ولیکن از قضا نی چار و ناچار

سریدو کاکائی واگشت اپشور
 روونه خنج بود تند و غضبناک
 شه گت: ای رذل بی عقل پرافات!
 خدام شناسک دیوونه گنیچ
 چرا اخبار مرگ موات اورد ئے؟
 خبر بود از حدیث ابن جافر
 که یخه مَمَد جافر بکن چاک
 کز لباش پلیت پست بدذات!
 دیگه حرفی اسامے خوت ات انه جُست ایچ
 تو از آدم گرشتی بوات بُرد ئے؟

جواب اش وادد مَمَد: کاکا جانم
 تو از وختی که از پشور چُدسته
 کسی که اش نیست ئے بو و بخاری
 موجهل از راستگویی هیچ یانم
 اگر یانه بدان! مُردست بودسته
 چه هی، چه مُرده بوم مزاری

رؤیا

این مثنوی را تا جائی که به یاد دارم در سال ۱۳۴۹ سروده‌ام
و نخستین سروده من به گویش لارستانی است

شَو که ماه اَش زَد لومِه صحراو کرد
سِرَه ام از نَعشَه شَراب پُر اُود
پَر تَو نِرم ماه اِتِگِ در و دشت
مَالی مَالی هَمی اَش اَکِر د گَلگِشت
ز مَزمَه اَو و لای لائِی نِ بَاد
بِی غَمی نِ بَچگی اَش اُور د مایاد
لِحظَه ئی فارغ اَبُودَم از خُوم
بِی خِیال از جِهان و از مَر تُم
شُود دَم شادِی نِ هَمه دَنیَا
کِه اَش اَکِه خِرْمِش اِجنت ناز
دُورِ یَک گَلشَنی مِه لوبود واز
شِه دَلَم بَر د قَرار و از سِرَه هِوش
نِغَمَه چَنگ و بانگ نِوشانِوش
تِگِ گَلشَن هِزار حورِ پِری
هَر یَکِی اَی تِی اِعشوه گِری
پَنجَه در پَنجَه ، حلقَه در حلقَه
شُوار خَسید اَدور سِر حلقَه
وَه چِه سِر حلقَه ئی! چَش بَد دور
اَش اَدِر خَشید و سَن چِشمه نور
نَاز نِینی کِه ماه خوبون اُود
آیتِ حَسَن و آفَتِ جُون اُود
تا کِه مَواش دِید اِشاره ئی اَش کِر د
اساے دَر دِ مَو چاره ئی اَش کِر د
یَکِ پِری پِکِری ، ستاره چَشی
فَتَنه ئی ، دَلر بای ماه و شِی
چابُک و نِرم اُومَد اِپهلوی مَو
گِرم تَعظِمی اَش کِه تِگِ لوی مَو
اَش گُت: اَی سِر فَر از بَیگونَه
بِسانوی نَاز نِین اَفَر مائے
بِدا روشن کَن بَزم شاهونَه
کِه مَبَا خَسَتَه بَوه اِتِنهائِی
اَگِه تَشْرِیف اَداره تا پِش مَا
قَدَم مِهمون اِلوی چَش مَا

مَوَكِه جِل اَز مین آرزو ام نه اود
 بی سره و پا چدم طرف محفل
 ناز پرورد ننازین انندام
 خنه ئی میهمون نواز اش کرد
 موشه لوی تخت اپهلون خوش شوند
 لوروش هرولا که اش آیه آزه
 از می خاصی اش ددم جامی
 بزمی ام دید از رقیبون دور
 مودل از دست داده، هی دلباز
 باد خود موش مست بازی اود
 انگبین داغ انگبین پشش
 کلکش سیب نوس بُستون
 برو دوشش هزار باغ و بهار
 لوش خرم تر از بهارون اود
 گردنش عین تخته مرممر
 دست نرم نسیم عنبر بیز
 سنه هی شرر، دل موشرر
 سر موم گرم اود و دل هی گرم
 ادب از دست چومو از خو چدم
 چشم که ام آگد، مو و دل و خنجی

سخنی بهر گفتگوا م نه اود
 تگ سینه ام پر شه زت کموتر دل
 خوش اومه ئی اش گتم و ناز تمام
 دست اسای دست مودرا از اش کرد
 تنگ در اش آگد و گهر اش سوند
 تش شه جونم ابست تزه و تزه
 اش گت: «این واسه تازه کن کامی»
 همدمی دلربا و گرم و صبور
 موسراپا نیاز و هی دم ساز
 چشم مستش و تترکتازی اود
 لعل و یاقوت شرمگین پشش
 لوروش خمر سرد تا وستون
 بغلش بزم عیش بی زنه ار
 آرزو مند بوسه بارون اود
 نرم و صاف و سپید و روشن و تر
 اش که چاک سنه اش شرار انگیز
 فرق سرتا و ناختم اخگر
 مستی اش بُرد اود از دلُم آرم
 چه بگوم یک ولا موتا کو چدم
 هر سه تنها اودیم تگ کنجی

توضیح عبارتها و واژه‌ها

رباعیات و دوبیتیها

پِشت: حرف آواز برای راندن پرندگان و مرغان.

یا نَم (یا نَم) [مخفف **یَه آدَانَم**]: ندانم.

اُم اَوِی (مِ اِ-): می خواهم.

لُوشَت: بینا، بصیر.

بِسِیَارِئِیت (بِسِ یَارِ اِات): بسیارند.

مِین کَسُونِ (مِین کَ سونِ اِ-): آن کسانِ

بُوسْتَم (بُس تَم) [مخفف **بُودِ سْتَم**]: بوده ام.

وِل: رها، یله، تنها مانده.

اُود (اُد): بود.

کِه ئِی (کِ اِ-): کیست.

یا نَم: ندانم [مخفف **یَدَانَم**].

خَوْتِئِی (خَتِ اِ-): خفته است.

تِگ: توی؛ در.

خَوْنَه (خونِ اِ): خانه.

چُدائی (چُ دَ اِ-): دارد می رود.

واکَد: باز کن؛ بگشا.

اُوائِی (اُوا اِ-): نشسته است.

بِدَا (بِ دَ اِ-): بیا.

بَش (بَ اِ-): باش؛ بشو.

اُت اَوِی (تِ اِ-) می خواهی.

بِدَانِه (بِ دَ نِ-): بدانی، بفهمی.

اُش وَا جُو (اُش وَا جُو): او را بیاب، پیدایش

کن.

شِه دَا مَن (شِ دَا مَن): به دامنش.

وِگوتین لیتو (وِگ تِن لِ تِ-): به عظمت لیتو

[لیتو نام کوهی در خنج].

نَدِئِی (نَدِ اِ-): نهاده است.

لُوی دِل مو (لُ دِل مِ اِ-): روی دل من.

گَنایا (گِ نِ یا): دیوانه‌ها.

یَه آدُون (یِ دُو) [مخفف **یَه آدَانِی**]: نداند.

نِه کَشِی (نِ کِ شِ-): نکشد.

خَرَس (خَرَس): اشک.

اُش کِرِد (اُش کِ-): کرد.

چو (بروزن بو): رفت.

بود (بو): شد.

نِه اُم (نِ اُم) نیستم.

اِجا (اِجا): ازجا.

دَر اُجِی (دُر چِ-): بیرون برود.

نهادم۔ کنایتاً، اصلاحش کردم.

وابستئے (وا بست) : بر بسته است.
گلوته (ک لوت) : کلاہک نوزاد؛ کلاہک
شاهین شکاری.
وازاکن : بازکن.

آپا بہ : برخیز؛ برپا خیز.
أی خوان (أ خن) : بخوان.
اومد (أ م) : آمد.
وادی (وا دین) : وادی.
واپا بوید (واپا بی) : برپا شوید؛ برخیزید.
فرعونیا : فرعونها.
بود (بو) : شد.
سرہ (س ر) : سر.

مہ تگ کلهئے (م ت گ | ک ل ل) : در سرم
است؛ در سردارم.
مہ دل (م دل) : در دلم؛ بہ دلم.
چدایم (چ دا ایم) : دارم می روم.
کہکشانیا : کہکشانا.
شہ تگ دہ بستئے (ش ت گ | د ہ | بست) :
در دہ افکنده است.

امودہ (م د) [مخفف اموادہ] : بہ من بدہ.
واخوردن (وا خرد) : آشامیدن، نوشیدن.
صوابئے (ص و اب) : صواب است.

اینگاش گرتئے (ان گش | گ رت) : اینجا
گرفته است.

شوریدہئے (شوری د) : شوریدہ است.
مرتم : مردم.
اش آپندریت (ش پن د رت) : می پندارندش؛ او
را می پندارند [زمان سادہ].

سرہات (س رت) : سرت.
لوی سر (ل | س ر) : روی سر.
مین (من) : آن [اسم اشارہ معرفہ].
سرئے (س ر) : سراسر است.
آبوئے (آ ب) : شود؛ خواهد شد.
بوستم (بس سم) [مخفف بودستم] : بودہ ام.

دُخ ریس (دُخ | ر س) : ریسندہٴ دوک؛ کسی کہ
رسن می ریسد.

دُنیا اش آند (دُن یا | شان) : دنیا را وانہاد.
چیک : پنبہ یا مویا پشم آمادہٴ رشتن.
شہ یہ گرد آکہ : جمع و جور کرد. [آکہ مخفف
آگرد].
أش واجا ند : بہ درون اطاق نہاد.
پتاش واسے (پ ت اش | و اس) : کنایتاً، برایش
مشکل درست شد کہ نیاز بہ مرمت داشت.

دوز (د ز) : رسن یا طناب موئین.
ایہ وابودد (ای | و اب دد) : از ہم واشدہ بود؛ از
ہم گشودہ شدہ بود.
پتاما آپا ند (پ تا | ما پ ا ن) : تار در کنارش

<p>اَوْدَم (اَدَم): بودم.</p> <p>هَي نِه رَسْتَم (هـ نِ رَسْتَم): [حرف تأسف]: «وای بر من که هلاک شدم».</p> <p>اُم هَد: داشتم.</p> <p>خُود مَو (خُد م): با من.</p> <p>بِوَم (بـ): باشد.</p> <p>اَپا بَه / اَپا بَش: برخیز. برپا خیز.</p>	<p>پَلَسْمُود (پَ لَس مود ـ): نفرین، بمعنای کسی که از یارانش جدا مانده و تنها یادگاری که از او برجا است رخت و پلاشش است.</p> <p>اَش دِید (اَش دِی): دید.</p> <p>چَو اَدَسْتَم: رفت از دستم.</p> <p>اُم اَپِندارِید (مَ پِن داری): می پنداشتم.</p> <p>وفا اش هَه: وفا دارد.</p>
---	--

آرزوی آزادی

<p>اُفتدستود: افتاده بود.</p> <p>واز اود (واز اَد): باز بود.</p> <p>چُدستود: رفته بود.</p> <p>دَه وَ وِرْدَه: ده و بالای ده.</p> <p>اُم واکد: باز کردم.</p> <p>اِچاه اود (اِچاه اَد): درچاه بود.</p>	<p>مِه خواو اود (مِخ وَا اَد): درخواب بودم.</p> <p>خواو اُم ادید (خُ ا م دِی): خواب می دیدم.</p> <p>بَهَار اود (بَ هَار اَد): بهار بود.</p> <p>بِیاون (بِ یا اون): بیابان.</p> <p>اشکدستود (اِش ک دِس تَد): شکسته بود.</p> <p>خُود مرْتَم: با مردم.</p> <p>بودستود (بُ دِس سُد): شده بود.</p>
--	---

راز مستی

<p>پروائی شه دریا نی: پروایی از دریا ندارد.</p> <p>مَویم (مَ یِم): منم.</p> <p>اُم بارئ (اُم بار ـ): در دست دارم.</p> <p>سُخند: سخن.</p> <p>ام اوی پِگوم (مَ ا بِ گُم): می خواهم بگویم.</p> <p>بَل مِه سِرَه (بَل مِ سِ رَه): خاک بر سرم.</p> <p>زَهْرَه گُنَاش اُم نی (زَه رَه گُنَاش اُم نی): جرأت گفتنش ندارم.</p> <p>ام آجرات آر (ما جُرَات آ): برسر جرأت بازم آور.</p>	<p>بِدآ (بِ د): بیا.</p> <p>پِرِز (بِ رِز): بریز.</p> <p>ام آنشاط آرے (ما نِ شات آ رِے): برسر نشاطم بیاورد.</p> <p>اموآده (ما د): به من ده.</p> <p>بُوم (بُ م): باشم.</p> <p>دِی (دِے): دیروز.</p> <p>نی: نیست.</p> <p>دُرِیَه ادا (دُر اِی دَا): بیرون نیاید.</p> <p>ایاویزی (اِ یا وِزِے): می آویزد [زمان ساده].</p>
---	--

چُدَار: پابندِ جانوران اهلی؛ وسیلهٔ کنترل.
اُم بار (اُم با) [مخفف اُم بارئے]: در دست دارم.
نِسْم (نِ سَم) [مخفف اُی نِسْم]: بگذارم.
بِوے (بِ-): باشد.
وانی (وانِ-): فرو نشیند.
این بندهٔ تھی مغزا (انِ | بنِ دَا- | تِ هِی | مَغْزَ):
 این بندهٔ تھی مغز.
مین بنده نا (مِن | بنِ دَنْ-): آن بندهٔ مشخص.
اش آجُست ئے (شا جُستِ-): یافته است.
تِگِ این دنیا نا (تِگِ | انِ | دُنِ یانِ): در این دنیا.
معنی ام و اسیست ئے (مَع نِیمِ | و اسیستِ-): معنی برداشته ام.

وانی (وانِ-): فرو نشیند.
اُچَم (اُچَم): بروم.
جارِ اِخدا بَزَنَم (جارِ | - | اِخْ دَا | بَزَنَم): خدا را ندا بزنم.
بِگُوم (بِ گُوم): بگویم.
لُوی سِر (لُ- | سِرِ-): روی سِرِ.
نه آویزون ئے (نِ آوِی زونِ-): آویزان نیست.
اُت آهَشت ئے (تا هَشتِ-): برجا نهاده ای.
بِدا واسِه (بِ دَا و اسیستِ-): بیا بردار.
اسا مے خُوت (اِسیستِ- | خُوتِ): برای خودت.
اُم اُشای (مُ شِ-): می توانم [زمان ساده].
مِه اشکُست ئے (مِش کُستِ-): شکسته ام.
اُت آوی (تِ-): می خواهی.

سر در گریبون

موسا می دید و عصای نبوت به او داد. کنایه از کسی که وسیلهٔ مبارزه در اختیار می نهد.
هیچکِه: هیچ کس.
اعشُق ئے (اعشُقِ-): ز عشق است.
خسَته ئے (خسَتهِ-): خسته است.
دیگِه (دِگِ-): دیگر.
تِگِ مصر: در مصر.
پُشتِ بون (پُشتِ- | بو): روی پشت بان.
اُشتر شِه خیز ئے (شِ خیزِ-): شتر دارد می دود
 [اشاره به داستان ابراهیم ادهم که در مثنوی آمده] ابراهیم از پشت بانِ کاخش صدای پا شنید؛ بانگ زد که کیست؟ گفت: اشترم.
 گفت: مگر اشتر بر پشت بام می رود؟ ندا آمد که: مگر خدا را هم می توان در درون کاخ

دَش: دیشب
اُم پُرسید (اُم پُرسی): پرسیدم.
تَشِ اِیْمَن (تِ شِ | اِ- | مَن): آتش اِیْمَن [آتشی که موسی را در وادی اِیْمَن ندا زد که اِنِّی اَنَا رَبُّک، و مأموریتِ مبارزه با فرعون را به او سپرد]. کنایه است از وسیلهٔ خود آگاهی.
اسا مے چِه (اِسیستِ- | چِه): برای چه؛ چرا.
گُرا (گُرا): فروزان؛ شعله ور.
مِه (م): مگر.
مَدِّین: آنجا که شعیب عصا به موسا داد. کنایه از جایی که وسیلهٔ مبارزه در اختیار گذاشته می شود.
چُد مے (چُدِ-): رفته است.
پیرِ دِل آگاه: شعیب که نور نبوت را در جبین

دُزْگَه: دزدگاه؛ کمین‌گاهِ راهزنان.
یانی (یا ن-): نمی‌داند [زمان ساده].
شِه دامونِ کبانی: بر دامانِ قبایش نیست.
زتائی (ز ت-): دارد می‌زند.
ملنگ: کسی که به دنیا تعلق خاطر نداشته باشد؛
 درویشِ خدامست.
اخیل رهسپارون: از خیل رهسپاران.
دَر آ (دَر آ): درآید.
دَر آره: بیرون آورد.
پسازے: بسازد.
امو آده (م د-): به من ده.
پبوم (ب ب-): بشوم.
از خوم: از خودم.
مین دریای (م ن- | د ر ی ا ی): وسط دریای.
خود موج: با موج.
خروشون (خ ر- شون): خروشان.
پبوم واپیچ و تاب جاودانی: تبدیل به پیچ و تاب
 جاودانی شوم.

جستجو کرد؟]. کنايه آنکه در همه جا و
 همه حال امکانِ باز شدنِ چشم و گوش و
 رسیدن به خود آگاهی وجود دارد.
پست ئے (پست-): افتاده است.
ام آکاوید ئے (ما ک- | و د-): کاویده‌ام؛ جستجو
 کرده‌ام.
یہ آرستے (ی ر س ت-): بر نخیزد.
خرس چشی: اشک چشمی.
پفتی (پ ف ت-): بیفتد [مخففِ بیفتی].
واگوے (وا گ-): بازگوید.
چُدستیت: رفته‌اند.
بادیہ: بیابان.
بانگِ دَرَا: آواز زنگ کاروان.
تنگ ئے (تنگ-): تنگ است.
تگ این دِه نا (تگ | ا ن | دِه ن-): در این دِه
 مشخص.
اش اگت (ش گت): می‌گفت.
لرد آبود ستم (آ ب د س ستم): دور و منزوی
 شده‌ام.
تیل (بروزن پیل): رهبر کاروان.

چنگِ دل

نِه گوم (ن گم): نگویم.
سنه ام (س ن-م): سینه‌ام.
اشکستائی (اش کس ت- | ا): شکسته می‌شود.
وا آهی نه بوے (وا آهی | ن ب-): به آهی تبدیل
 نشود.
شه تگ: در آن.
وا دید نه آ (وا د ی | ن آ): یافت نشود.

اشو (ا ش-): امشب.
کِر دائی (کِر د-): دارد می‌کند.
آمدے (ا م د-): آمده است.
مه تگ کله افتد ئے (م تگ | کل ل | ا ف ت د-): در
 سرم افتاده است.
ام آوی بگوم (م | ا | ب گم): می‌خواهم بگویم.
ام یه آشای (ا م ی ش-): نتوانم.

تنگ‌ئے: تنگ است.

ان گنا: این دیوانه مشخص.

یک‌ولا: یکباره.

لو وایابان کردائی: باز دارد رو به بیابان می‌کند.

مُون پا اُود (مُن پا| اُد): برپا می‌داشتیم.

دار و بُد (دار| ا-| بُد): چوبه و رسن.

لُوی دوشُم اُود (ل-| د- شُم| اُد): بر دوشم بود.

رَه مَه اسپرید (رَه| مَس پ- ری): راه می‌سپردم.

افتدئی (اَف تَد-|): افتاده است.

بُدئی (بُد-|): شده است.

این شوریده‌نا (ان| شورِی دَن-): این شوریده.

اُش آموختئے (شا موخت-|): آموخته است.

از گنا بازیش: از دیوانه بازیش.

تَش شِه تِگ جون بستئے (تَش| ش تِگ| جوا

بست-|): آتش به جانش افکنده است.

هَم وَندین (هَم وَن دِن-|): همسانی.

چَش شِه گفتار اکنه: به گفتارش می‌نگری

[زمان ساده].

حرف اُش زَتئے: حرف زده است.

خُود زَبون: بازبان.

اُش هَه (اُش ه-): دارد.

دِی (د-): دیروز.

رانده بود (رُن دَا| بو): رانده شد.

بی پروائے (بی| پَر وَا| ا-): بی‌پروا است.

چش اره

بود.

اومد (اُم-): آمد.

بِشَنئے (بِش ن ف-): بشنود.

اَزبُون ساقی (اَزبُون-|): از زبان ساقی.

ایادِ ملایک د [د مخفف آدد]: به یاد ملایک

دهد.

شِه خدا رَسینے: به خدا برساندش.

اُش دید (اُش دِی): دید.

اُش زَت (اُش زَت): زد.

اُش گت (اُش گت): گفت.

پِرِز (بِ رِز): بریز.

پوے (ب-): باشد.

چَش ارَه (چَش ارَه): منتظر؛ چشم بر راه.

شَسْتَم (شَس تَم): نشستم.

دَر آ (دَر آ): درآید؛ بیرون آید؛ خارج شود.

چُدَم (چ دَم): رفتم.

اُم دید (اُم دِی): دیدم.

یا نَم: ندانم.

خَو تَسْتودیت (خ تَس س- دِت): خفته بودند.

چِسْتود (چَس سَد) [مخفف چُد سْتود]: رفته

ای دل

دَسْتَم تِه دامن: دستم به دامن.

دُوستا: داری می‌دوی. [مخفف دُوستایه].

گنا بازی: دیوانه بازی.

بَس ئے (بَس-|): بس است.

فَرَّگ: طناب.	چَشْتُت وَاکَد: چشمت را بازکن.
کِرْدَا [مخفف کِرْدَائِه]: داری می کنی.	اَوَائِي (اَوَا-): نشسته است.
کاوینِ سوزن: سوراخ سوزن.	تِه مَکَمَن: (تِ مَک مَن): در کمین گاهت.
چَهَر: گودالی که نهال در آن نشانند.	اَش وَاَسْتِئِي: برداشته است.
فَسِيل: خرما؛ درخت خرما.	بِکِنِه (بِکِن): بکنی.
خَلَالُو (خ لال-): میوه تازه رُستۀ درخت خرما که در مراحل آغازین باشد.	اِکَلِه ات دَر کُن: از سرت بیرون کن.
واچیدا (واچ دا): داری برمی چینی.	وَاتِگ لُونَه خُوَت: باز به لانه خودت.
مَش: مگس.	سَرگَشْتِگِن: سرگشتگی.
سَک: تحریک؛ ضربت نیش خار یا میخ.	مَچُو (م چ-): مرو.
اَش دِیدِئِي (اَش دِدا-): دیده است.	دُوَار: دیوار.
بَشکار / بَهشکار: فصل شخم زنی.	اَوَائِيَت (اَوَا-ات): نشسته اند.
اُت نِه بَستِئِي (اُت نِ بَست-): نیفکنده ای.	شُوَبار (شُ بَا) [مخفف شُوَبارِئِي]: در دست دارند.
تَالَه (تال-): محصول درو.	کُووینَه: کوبه.
اُت هَه (اُت ه-): داری.	مَپین: مکوب.
دُون: دانه.	اَو: آب.
مَبَش (م ب-): مباح.	اِجُوخَن (ج-خَن): درهاون.
اِسائِه هی: برای او.	لَرْد: برکنار و دور از چیز یا کسی.
دَدا / دَدايِه: داری می دهی.	اُی بی (ا-بی): بینداز؛ بیفکن.
خُوَد تُو (خُدا-ت): با تو.	اُت هَه (اُت ه-): داری.

شطحیات

واخون بُدئِي: تبدیل به خون شده است.	اش آده (شاد): او را بده؛ به او بده.
بَد زِر [مخفف بَد آ زِر]: بیا پائین.	اُت بَگُوئِي (اُت بَگ-): بگویدت.
اُفْتَدئِي (اُف تَد-): افتاده است.	دُرُو (دُر-): دروغ.
اِدَسْتِ کِه اِفْتَدئِي (اِدَس ت-ا-ک-ا-ف تَد-):	اَکِنِه (اَکِن): گئی.
به دست چه کسی افتاده است.	بُوَدئِي (بُ د-): بوده است.
کَشْتِي ن (کَش تِن-): کشتی.	مِین دِلِي کِه (مِن دِلِي-ک-): آن دلی که.
اُمَدئِي (اُم د-): آمده است.	اُت نَدئِي (اُت نَد-): نهاده ای؛ گذاشته ای.

چون بئللیم (چوا ب ا ل ا م): چه کنیم؛ چه کاری انجام دهیم.
 جنبسته: جنیدی.
 آویند: آب بند؛ بندی که جلو سیل بسازند.
 آشکنی (آش ک ن): خواهد شکست.
 مونی (م نی): نداریم.

کردائی (ک ر د ا): دارد می کند.
 گستردائی (گ س ت ر د ا): دارد می گستراند.
 خود پیامت: با پیامت.
 گنگ بیوم: گنگ شوم؛ لال شوم.
 امیه آوی (ا م ی ا): نمی خواهم.
 بگوم (ب گ م): بگویم.
 مون یادئی (م ن ی ا د ا): یادمان هست.

راه خونۀ حق

شه بر کرد (ش ب ر ک): به بر کرد؛ پوشید.
 بود (بو): شد.
 واسه (وا س): بردار.
 ادیوستون (ا د ی و س س و): به دیوستان.
 جدائیت: دارند می روند.
 شه ما گت (ش م ا گ ت): به ما گفت.
 پیش پیش: پیش پیش.
 شه خیزئی (ش خ ی ز ا): دارد می دود.
 شون قفائی (ش ن ک ف ا ا): در قفایشان است.
 ام آده (ما د ا): به من ده.

خدائے (خ د ا ا): خدا است.
 جدائے (ج د ا ا): جدا است.
 که ات دید (ک ا ت د ی): که دیدی.
 سفیدئی (س ف ی د ا): سفید است.
 مگو (م گ): مگو.
 پارسائے (پ ا ر س ا ا): پارسا است.
 بسا مرتا: چه بسا انسانی که.
 زنگاری اُش بار: زنگاری گرفته است.
 اُش بارئے: گرفته است.
 پاتیل میرائی: کهنه دیگ که از نیاکان رسیده.

عزت نفس

وامشتن (وا م ش ت): روفتن؛ روبیدن.
 صد ولا: صد بار.
 بکنه: بکنی.
 آمدستیت (ا م د س س ت): آمده اند.
 چدستیت (چ د س س ت): رفته اند.
 واموندئی (وا م و د ا): بازمانده است.
 جل: جز؛ غیر از.
 بگروخ (ب گ ر و خ): بگریز.

پشین: ظهر.
 خود یک پشته خار: با یک پشته خار.
 ره چدن (ر ه چ د): راه رفتن.
 پای پتی (پ ا ا پ ت ی): پای برهنه.
 لوی (ل): روی.
 کوله (ک ل ا): کوله؛ پشته.
 سگره: تنگ سفالین بزرگ.
 هسی: طشت سفالین.

اَش آفَرِيْدِيْ (شَافِ رِيْدِ-): آفَرِيْدِه اسْت.	گَرْدَت: گَرْدَنَت.
اَش اَرَاْسْتِيْ (شَاْرَاْسْتِ-): اَرَاْسْتِه اسْت.	نِه بُوِه (نِ بِ): نَبَاشِي؛ نَشُوِي.
بِهِيْن: عَرُوْسِ.	مَرْت: شَخْصِ.
بِيْرِيْم (بِيْرِمِ) بِيْرِيْم.	خُوْشْگُو (خَشْ گِ-): خُوْشْگُو.
خُوْرْد و خَوَاو (خَرْدِ- خِ-): خُوْرْد و خَوَاَب.	مَرْتْمِي: اَنْسَانِيْت.
اِسَاْمِ مَامَدِيْ (اِسْ- مَامِ دِ-): بَرَايِ مَامَاْمَدِه اسْت.	يَهْ اَپَاشِيْ (يِ پَاشِ-): نِپَاشَد.
بِيْكِنِيْم (بِيْكِ نِمِ): بِيْكِنِيْم.	خُوْشْئِيْ (خَشْ-): خُوْشْ اسْت.
اَيْنِ جِهَانَا (اِنِ جِ هَانِ-): اَيْنِ جِهَانِ.	اِنِ يَانِيْتِ (اِنِ يَا اِتِ): اَيْنِهَايِنْد.
گَسْتَرْدِهِيْ (گَسْ تَرْدَا-): گَسْتَرْدِه اسْت.	اَشْ اَنْدِيْ (شَاَنْدِ-): وَاْنِهَادِه اسْت؛ سَاخْتِه وَاْمَادِه كَرْدِه اسْت.
وَاْسِيْه: بَرْدَارِ.	گَش: زِيْبَا؛ دَلِ پَزِيْرِ.
اَكْشِت: بَرِگَشْتِ.	زِيْبَر (بَرُوْرَنِ پِيْكِرِ): زِيُوْرِ.
	بُرْدَايِي (بُرْدَا-): دَارْدِ مِيْ بَرْدِ.

مو و ملا

مِيْنْدَا كِه (مِنِ دَا كِ-): اَنْچَنَانِ كِه.	خُفْتَنِي: هَنْگَامِ عِشَاءِ.
اَشْ كِه (اَشْ كِ-): [مَخْفَفِ اَشْ كَرْدِ]: كَرْدِ.	بُوْدَم (بُوْدَمِ): شَدَمِ.
زِيْرِچَشْمِي (زِيْرَاچْ شِ كِي-): زِيْرِچَشْمِي.	خُوْدِ دِيَانِ اَزَلِ: بَا دِيَانِ اَزَلِ.
اَتِ اَوِي (تِ اِ-): مِيْ خَوَاھِيْ.	چَشْ مِهْ مُلَاْفَتِه (چَشْ مِ مُلْ لَا فِ تِ-): چَشْمِ
اَمُوْدِه (مُوْدِ-): بِه مَنِ دِه.	بِه مَلَا اَفْتَادِ.
اَمْهَسْتِيْ (اَمْهَسْتِ-): دَارْمِ.	شِهْ مَحْرَابِ زَتِ اُوْدِ: بِه مَحْرَابِ زَدِه بُوْدِ.
چَرْمَكِ: لَايَهْ چَرْبِيْ چَرَكِيْنِ كِه رُوِيْ سَطْحِ	بِيْ سُبَلْتِ: بِيْ سَبِيْلِ؛ سَبِيْلِ تَرَاشِيْدِه.
اَجْسَامِ رَا مِيْ گِيْرْدِ؛ لَايَهْ چَرْبِيْ بَدْبُوْ كِه رُوِيْ	اُوْدَم (اُوْدَمِ): بُوْدَمِ.
اَبِ رَا كَدِ گَنْدِيْدِه نَشِيْنْدِ.	اَشْ گَتِ: گَفْتِ.
اَشْ بَارِيْ (اَشْ بَارِ-): گَرَفْتِه اسْت [حَالْتِ].	خُوْدِ مَلَا: بَا مَلَا.
گَارِيْنِ (گَارِنِ-): گَارِيْ.	سِرِ شُوْخِيْ بِيْگُوْ وَاَزِ (بِيْ كُوْ وَاَزِ): سِرِ شُوْخِيْ
اَفْتَدِيْ (اَفِ تَدَا-): اَفْتَادِه اسْت.	بَا زَكْنِ؛ شَرُوْعِ كُنِ بِه شُوْخِيْ كَرْدِنِ.
يَاْنَمِ: نَدَانَمِ؛ نَمِيْ دَانَمِ.	چُدَمِ: رَفْتَمِ.
اَمْ كَرْدِيْ: كَرْدِهَامِ.	اَمْ كِه (اَمْ كِ-): [مَخْفَفِ اَمْ كَرْدِ]: كَرْدَمِ.

لُوش (لُوش): رویش.
 اَدِرْخَشِه (اَدِرْخَشِه): می درخشد [زمان ساده].
 شِه تَن اَفْتِه (شِه تَن | اَف ت_-): به تنش می افتد [زمان ساده].
 اَکْرَم (اَکْرَم): می گیرم [زمان ساده].
 اَزَنَم: می زنم [زمان ساده].
 اَکْرَم (اَکْرَم): می مکم [زمان ساده].
 اَخْرَم: می خزم [زمان ساده].
 شِه دَوْنِه (شِه دَوْنِه): در حال دویدن است.
 وَاگُوش بوسْتود (وَاگُوش | بُس سُد): تبدیل به گوش شده بود.
 شِه کَپ اُود (شِه کَپ | د_-): به دهن گرفته بود.
 هِی اش اَزْد گاز (ه_- | ش زَا گاز): پیوسته گاز می زد.
 شِه مَوْدَد (شِه م | د_-): به من داد.
 خَو تَل اش کِرْد اُود (خ | تَل | اش کِرْد د): خود را خیس کرده بود.

جُهُونِي (جُهُونِي): زیبایی.
 خُوش مَسَلِي: خوش سخنی.
 دُهْت پَرِيُونِي: دختر شاه پریانی؛ فرشته‌ئی.
 اُش آکَشِيدِه (شَاک شِد | -): ترسیم کرده است.
 بُودْنِه (بُد | -): بوده است.
 شِه دُوش و بَرش بَسْتِه (شِه د_- | ش | - | بَرش | -): به دوش و برش بسته است.
 گُپ: گونه؛ رخسار.
 لُنَج: لب بالائی.
 اَز دَر دَر اَدَا: از در در می آید [زمان ساده].
 اَفْتِه (اَف ت_-): می افتد [زمان ساده].
 جُوم: جانم.
 اَبُوِه (اَب_-): می شود [زمان ساده].
 اش اَشَانَم (ش ش سُنَم): می نشانمش [زمان ساده].
 اَنِيم (اَن يَم): می نشینم [زمان ساده].
 اش اَدَم (ش دَم): می دهمش [زمان ساده].
 اُش اَكْنَم (ش ک نَم): می کنمش [زمان ساده].
 اَشْکَفِه (اَش ک ف_-): می شکفد [زمان ساده].

زندگی

کُه گَوید: کسانی که در راه ما جهاد کردند
 راههای خودمان را به او نشان می دهیم].
 تَپ تَبُو (تَپ ت | پ_-): نان جوین کلفت و سِفْت؛
 نان درویشانه.
 هُرْمَا: خرما.
 يَه اَبِين / يَه اَبِينِه: نبیند.
 چُون اش اَشَاي (چُو | ش ش_-): چه گونه تواند.

گُنَبْد: گنبد.
 بُودْنِه (بُد | -): بوده است.
 کَج پَرورْنِه (کَج | پَرور | -): کج پرور است.
 ديب: دیو.
 وَاپا بُودْنِه: برپا شده است.
 اُش گِرْت: گرفت.
 جَاهِدُوا فِينَا: در راه ما جهاد کردند [آیه قرآن]

اَشْ اَوِي (شِ-ا-): می خواهد.	چَر خَاو: چرخاب تیغۀ کوه.
وَابَنِي: بر بندد.	اِينْگَا (اِنْ-گ-): اینجا.
مِينْگَه (مِي-نْ-ک-): در میان.	بِيائون: بیابان.
اَشْ بَارئِ (اَشْ-بَار-): در دست دارد.	اَفْتُدئِ (اَفْ-تَد-): افتاده است.
واخون بُودئِ: تبدیل به خون شده است.	يائِ (يا-ن-): نداند.
شُون لَو نَدئِ (شُون لَو-نَد-): رویش نهاده اند؛ بر رویش وضع کرده اند.	جُلْ خَر لَّا: پالان خر دوز.
تِگِ شَلْ خَوْتِئِ (خَت-ا-): پا به گل مانده است؛ از رفتن وامانده است.	بِگْذَرئِ: بگذرد.
تا بُدئِ: عبور کرده است؛ رد شده است.	نِه بُويم (نِ-بِ-م-): نباشیم.
اُم ديد (اُم-دي): دیدم.	اَرز: امروز.

بهار خنج

بِهَارئِ (بِهَار-ا-): بهار است.	وَايسْتِ (وَايس-س-): ایستاده است [مخفف وَايسْتَدئِ].
زيبائِ (زي-با-ا-): زیبا است.	اَكَّهْ بَرَا جَو: از کوه بالا برو.
شِه بَرِكِه [مخفف شِه بَرِكِرْد]: به تن کرد.	چَشِي السُو كُنار دُون اُي بِي (چَشِي-ل-ا-):
شون پائِ (شُون-پَا-ا-): برپا کرده اند [زمان استمراری].	كُنار دَو اُي بِي): نگاهی بر روی جنگل كُنار بيفكن.
دومن (دو-مَن): دامن؛ بخش پائینی زمین.	كَليلَه: جوجه گنجشک که تازه از تخم بیرون آمده باشد.
جَلوَه گَرئِ: جلوه گراست.	چِنج چِنج اَش ئِ (چِنج چِنج-اَش-ا-): دارد جیغ جیغ می کند.
لَوزَو (ل-ز-ا-): از دشتهای اطراف خنج.	لُوِي كُنارِيا (ل-ا- كُنارِيا): روی کنارها.
چَر خَاو (چَر-خ-ا-): زمینی در پوزه کوهی در خنج که بهارانی جادویی دارد.	گَهَر سائِ (گَهَر-سَا-ا-): گوهر سا است؛ دارد گوهر می سابد و می ریزد؛ گوهر ریز است.
اچِل گزي اُچَو: به چل گزی برو. [چل گزی، دشتی در دامنه کوهی در خنج که به هنگام بهار به انواع گلها آراسته می شود].	اَش آسِ / اَش آسِست (شَا-س-ا-): برداشت.
اَمائِ (اُم-ن-): همانند است؛ شبیه است.	اَدست مَو چَو: از دست من رفت.
گَنم: گندم.	

چون گذرست (چواگ ذرست): چه گونه گذشت.

مَوام نہ دانست (مَم نِ ذَنست): من ندانستم. کجا چو: کجا رفت.

تہ واخوَرَم (ت | واخُرَم): تا بنوشم.

غزل سَرا و اَبوم (وا بَم): غزلسرا بشوم.

شکر خائے (ش کَر خا | ا |): شکرخا است.

اُمُو دِه / اُمُو آدِه: به من بده.

تہ واخوَرَم: تا بنوشم.

اِه رَطرف نِگَرِستام / نِگَرِستائِم: به هر طرف که دارم می نگرم.

چُدام / چُدائِم: دارم می روم.

نہ پیدائے: پیدا نیست.

گذشت ئے (گُذشت | ا |): گذشته است.

باز اُمَدے (اُم دِ): باز آمده است.

باریدو

اُم آخود بگر (ماخ | ب گِر): مرا به خود بگیر.

کِه امدے (کِم دِ): که آمده است.

خریداریدو (خ رِی داری دِ): خریداری دیگر.

سَر و بیاثون نِسَم: سر به بیابان بگذارم.

مَر تَم: مردم.

بِینیت (بِ ب نِت): ببینند.

این دل سرگشته نا (سَر اگش تَن): این دل سرگشته.

یار مَو نہ بود (ن بو): یار من نشد.

پَلَسمود: غریب مرگ.

هَی پَلَسمودِ دلم: عبارت نفرین به معنای «ای

که دلم در سرگردانی هلاک شواد».

اُم اوی (م ا |): می خواهم.

باریدو (بارِ دِ): یک بار دیگر.

بوم (بَم): باشم؛ بشوم.

دیگہ نی (دِ گ ا نی): دیگر نیست.

ایبہودہ تلف بود: به بیہودہ تلف شد.

اِسِرِ مدرسہ یا: برسر مدرسہ ہا.

از این چَمبَرا (اَزِن | چَم بَر): از این دایرہ مشخص.

واچَم: دوبارہ بروم.

سِرِ پَلگاریدو (سِر ا | پَل گاری دِ): سر پرگاری

دیگر.

خِرَت: خرد.

اُم نہ دیدئے (اُم نِ دِ د | ا |): ندیدہ ام.

وفق مراد

ہی چُدے (ہی چُ دِ): او رفته است.

واپا بُودئے (وا پا | بُد ا |): برپا شدہ است.

گِرہن: گرہ.

از کَر ما: از کار ما.

اُس واسے (اُس و ا س |): برداشت.

مِینِ خوبون (مِن ا | خوبون ا |): میان خوبان.

شہِ دَلَم بَست: بہ دلم افکند.

اِعشِقِ رِخِ خُوش: ز عشق رِخ خود ش.

یگشائے / یه آگشائے: نگشاید.
 خدا جو یون اود (خ دا | جو یون | اد): خدا جو یان بود.

اَش کِه / اَش کِرِد: کرد.
 بَگُو: بگو؛ باشد.
 یِه اَکُن (ی کُ-): نکند.

لن ترانی

شَوِي (ش یو): شبی.
 اُم کِرِد (اُم کِ-): کردم.
 اُم آسِست (ما س-): برداشتم.
 بو دَم (بُ دَم): شدم.
 اود (اُد): بود.
 چُدَم (چُ دَم): رفتم.
 هویدا بود (بو): هویدا شد.
 اَش کَشید: کشید.
 اَش بَسْت: بست.
 مِه جون جَسْت: بر جانم جست.
 اَش سو خَنَدَم (اَش سُ خَن دَم): مرا سوزاند.
 بَلَم اَش تُکِنَد (اَش تُ کِن-): خاکم را تکاند.

تَگ: در.
 وَا رُسْتَد (وا رُس ت-): از جا خاست.
 دَوون: دوان؛ در حال دویدن.
 تا وَنَدَه (تَ وَن د-): تابنده.
 فُتون خیزون: افتان و خیزان.
 پویون: پویان؛ در حال پویش.
 اُرُسْتَد (اُرُس س-): برخاست.
 گَنابازي: دیوانه‌گری.
 بَس اَکُن (بَس آ کُ-): بس کن؛ کافی است.
 لَن تَرانی: مرا نخواهی دید [داستان موسا که در کوه طور از خدا دیدار خواست و خدا گفت «مرا نخواهی دید»].

فتنه

کِرَدائی (کِر دَ ا-): دارد می‌کند.
 اُورَدائی (اُور دَ ا-): دارد می‌آورد.
 خَرگ تَش تِی (خَرگ | تَش | ا-): اخگر است.
 اَش کِه / اَش کِرِد: کرد.
 اَش گِرِت اود (اَش گِ رِت د): گرفته بود.
 نِه بَسْتائی (نِ بَس تَ ا-): نمی‌بندد [زمان استمراری].

تَپ تَپ اَش تِی (تَپ تَپ | اَش | ا-): در حال تپش است؛ دارد دست و پا می‌زند.
 بَبوم (بِ بوم): بشوم.
 گُپ: گونه؛ رخسار.
 لُنج: لب.

مال و علم

دَش: دوش؛ دیشب.
 مین (مِن | ا-): میانه.
 اُفْتَدئی (اُف تَد | ا-): افتاده است.
 اَم اوی (م ا | ا-): می‌خواهم.

بُل: افت و خیز توپ وقتی بر زمین زده می شود و به حرکت درمی آید.

تِگِ بُلْے (تِگ | بُل | -): در وضعی مثل توپ است که پیوسته بین این و آن در گردش است و دست به دست و پا به پا می شود و بر زمین می خورد و بلند می شود.

مینِ کِه (مِن | ک | -): آن که.

خُوبْے (خُ | ب | -): خوب است.

اهِشْتِ مالِی: به خشم مالی.

اَشْ بُوے (اَش | ب | -): داشته باشد.

میندا (مِن | د | -): آن گونه؛ آنچنان.

مَهْی: ماهی.

خُورْدائِیت (خُ | ر | د | ا | ت | -): دارند می خورند.

دیدَا / دیدایِه (د | د | -): داری می بینی.

ام آْبَسْتْے (م | ا | ب | س | ت | -): بسته ام.

اَش اَکِرْدْے (اَش | اَ | ک | ر | د | - | ا | ز | -): کرده است باز؛ گشوده است.

مِا تِه لُوی دِنِیا اُورْدْے (مِا | ت | ل | ا | - | دُن | یَا | اُور | د | -): ما را به روی دنیا آورده ای.

مِگُو (م | گ | -): مگو.

بِیوید (ب | ی | -): بشوید.

هیلَه وائی (ه | ی | ل | و | ا | ی | -): اندکی.

خُودِ ما: باما.

اَکُن (اَ | ک | -): کند؛ می کند [زمان ساده].

بِنْدَه یات: بنده هایت.

بُوے (ب | -): باشد.

واز: باز.

اَش هَسْتْے (اَش | هَس | ت | -): در اختیار دارد.

اَش بِگُوَم (اَش | ب | گ | م): بگویمش.
اُم گت: گفتم.

یَه اَبُوَه (ی | ب | -): نمی شوی [زمان ساده].

چَش تِه مالْے (چَش | ت | مال | -): چشمت به مال است.

اَش اَکَد (شَا | ک | د | -): باز کرد؛ گشود.

جوابِمْ شادَد (شَا | د | -): پاسخم را داد.

اَش اُورْد (ش | اُ | ر | د | -): آورد.

اَخیالی اُفْتَدْے: باز به خیالی افتاده است.

چَش بَکُن: بنگر.

اَش وِابار کِرْدْے: دوباره بار کرده است.

اَش بَیِن: ببینش؛ او را بنگر.

کُورُو (ک | - | ر | -): میوه نسبتاً تلخ و زبر و ناگوار بوته کهور (نه درخت کهور) که برای رفع

گرسنگی از سر ناچاری سابند و خورند.

والُوی دسگاه: به روی دار و دستگاه.

اَش هَه: دارد.

چاقْے (چاق | -): چاق است.

خیگ: مشک پر آب یا پر باد.

غَطْرَه و عِگال: دستار روسری مردانه عربها با سر بند سیاهی که طناب موئین است.

اینکا (اِن | گ | -): اینجا.

واخوان: برخوان.

این آیاتا (اِن | آیات | -): این آیات.

ایندا (اِن | د | -): این گونه.

اَش نیسْتْے: ندارد؛ در اختیار ندارد.

اَرزِشْے (اَر | ز | ش | -): ارزش است.

توپا (ت | پ | ا | -): توپ.

واسه: بردار.
پیشته (پیش تـ): نقطه چرخش پایه در.
واکو/ واکن: بازکن.
روزی ن (روزن ا-): روزی.
کم ات کردئی (کم ا ات کرد ا-): کم کرده ای.
پش آکن (پش ا آک ا-): افزون ساز.
اش آده (شاد ا-): به او بده.
یبریت / یه آبریت (یب رت): نبرند.
شونی (ش نی): ندارند.
شون سوار گاری ن دولت کن: بر گاری ثروت سوارشان کن.
هی اش آده گاز (ه ا ا شاد ا-): پشت سر هم و پیوسته به آن بده گاز.
آکن (آک ا-): کند؛ می کند [زمان ساده].
الوی مرتم برین (ا ا ا مرتم ب رن): بر روی مردم بریزان؛ بر مردم نثار کن.

اساے: برای.
سوز: سبز.
گش ئے (گش ا-): دل پذیر است.
بهست: بهشت.
گور: گبر؛ زرتشتی.
ات کردئی (ات کرد ا-): کرده ای.
نون (نو): نان.
گرهن: گره.
ات یه آشناسے (ات ی ش ناس ا-): نشناسدت؛ تو را نمی شناسد.
یه آبر (ی ب ا-): نمی برد [زمان ساده].
یه آکن (ی ک ا-): نمی کند [زمان ساده].
ات شوندئی (ات شود ا-): نشانده ای.
ات بست ئے: بسته ای.
ات گت ئے (ات گت ا-): گفته ای.
ات لاست ئے: ساخته ای؛ ایجاد کرده ای.
وامباز: خلف وعده مکن.

حاجی

کندست: کنده شد.
مین وختا (من ا وخت ت-): آن وقت مشخص.
گم اوده (گم ا ا د-): گم بودی.
پا و پای (پا و ا پ ا-): پا به پای.
سک لک ات اود: داشتی پویه می کردی.
ات آدر کرد (تا در اک-): بیرون کردی.
ات کم / ات کرد (ات ک-): کردی.
جاگه: جایگاه، مقام.
ات آبست (تا بست): بریستی.
ات آید اومد (تا یاد ا ا م-): به یادت آمد.

احج واگشت اود: از حج برگشته بود.
او چه زمزم: آب چاه زمزم.
اش اورد اود (ش ا ر د د): آورده بود.
خوش امدستته: خوش آمده ای.
پشم: بگذار بینم؛ به من نشان بده.
آگشت ئے: برگشته است.
ات بست: افکندی.
خوت (خ ت): خودت.
ات بست: بستنی.
آدر چده: بیرون رفتی.

تِه اَلله دَد (ت اَلله دَد): به الله دادی.
 اُت آکِه / اُت آکِرِد (ت کِ): می کردی.
 اُت آیاد اَفْتَد (ت آیاد | اُف ت): به یادت افتاد.
 اُت آیَه زَت (ت ای | ز): بر هم زدی.
 مین شَوْنَا (مِن | ش ن): آن شبِ مشخص.
 وامونده (وا مود): ماندی.
 اُت گذرِنَد (اُت گ | ذ ر ن): گذراندی.
 هُنْک اَبود (ه ن ک | ا ب): خنک شد.
 روشن اَبود (ر ش ن | ا ب): روشن شد.
 چَش تِه دریای خَلایق کِه: [کِه مخفف کِرِد]
 به دریای خَلایق نگرستی.
 از مین این دریانا (از | مین | اِن | د ر یان): از
 میانۀ این دریا.
 بَر آرے: بر آورد.
 پَلرزے: بلرزد.
 ات آیاد اومَد (ت آیاد | ا م د): به یادت آمد.
 اُش کِرِد سَتود (اُش کِر | د س سُد): کرده بود.
 مُرد سَتود (مُرد س | سُد): مرده بود.
 تِه دَلت گُت: به دلت گفתי.
 مَو اِجنگم: من به جنگم.
 خُود اِبلیس: با ابلیس.
 تِه دَل اَدَر کِرِد: از دل بیرون کردی.
 تِه گُروخت (ت گ | رُخت): از تو گریخت.
 جُون (جو): جان.

بِکِنه: بکنی.
 کِهَر: بز نرِ جوان سال.
 نیت اُت بَسْت: نیت بستن.
 هر چي ات هَه (هَر چیت ه): هر چه داری.
 پس از مین (پ س ز | مین): پس از آن.
 اُت کِرِئے (اُت کِر | د): کرده ای.
 اُت اُتِراشید (ت ت | ر ا ش ی): می تراشیدی.
 نَش: ناخن.
 ات اُگِرِت (ت گ | ر ت): می گرفتی.
 مِه خُوم دور کِه / کِرِد (م خُم | دور | کِ): از
 خودم دور کردم.
 گُفتون: بهتان؛ سخن دروغ و ناروا.
 دُرُو (دُر): دروغ.
 یَه اَدارُم (ی ا | د ا ر م): نیاورم؛ نخواهم آورد.
 اُز بون: بر زبان.
 یَشْنُفَم: نشنوم.
 اُم پِر سید (اُم | پِر س ی): پرسیدم.
 لُورُش: لبش
 اُش آیَه نِه زَت (ش ا | ی | ن ز): بر هم نزد.
 وامونداود (وا مود د): درمانده شده بود.
 مَو مین سادَه نا (س ا د ن): مؤمن سادۀ مورد نظر.
 اُش دید اود (اُش د | د د): دیده بود.
 اِت کِی اَو (ا ت | کِی | ا): به قطره‌ئی آب.
 خُشَنود اود (خُش ن | د د): خشنود بود.

مَرْتَم گِرِشْتِي

مَمَد جافَر: محمد جعفر.
 چَرَوَه داری: چارواداری.

مِه تِگِ خاطر: در خاطر.
 گُذِشْتائی (گ د ش ت ا): دارد می گذرد.

گرگ پَرکِی (گَرک | پَرکِی): ژنده پوش.
 بُنجور (بُن | جور): آشفته مو.
 لُش و پُش (لُش | پُش): چرکین؛ چرک آلود.
 هون (هُ): بله.
 یانم کجایی: ندانم کجایی! غریبه که نمی دانم
 اهل کجا است!
 این وختا (ان | وخت): این وقتِ مشخص.
 خُوش (خُش): خودش.
 نه اوائی (ن | وائی): ننشسته است؛ حاضر نیست.
 تگ این ده نا: در این ده مشخص.
 براسوی شوت (ب | راس | شوت): برادر
 کوچک شوهرت.
 آشنام ئے (آش | نام | ئے): آشنایم است.
 دور (دیر): دروازه.
 زنو (زن): زن ناشناس؛ زنکه.
 یه آدیم (ی | دم): نمی دهیم [زمان ساده].
 اچو (اچ): برو.
 ائی نی (ا | نی): بنشین.
 واما: بمان.
 کسیدوم (ک | س | دوم): کس دیگرم.
 اشو: امشب.
 بس ام ئے (بس | م): مرا بس است.
 شه در کردن: بیرونش کردن.
 نه رسم ئے (ن | رسم | ئے): نه رسم است؛ رسم
 نیست.
 خالوجان (خال | جان): دایی جان.
 هشتن (هش | ت): گذاشتن.
 خواهشت شه کرد (ش | ک): از او خواهش

أش واسے: برداشت.
 أش وابست: بر بست.
 ملکی: گیوه که به پا کنند.
 زرده: خاکی رنگ؛ یکی از رنگها که نزدیک
 به رنگ خاکی است.
 اده در چو: ازده بیرون رفت.
 أش نه اود (أش | ن | اود): نداشت.
 أش که / أش کرد (أش | ک): کرد.
 شه پرسید (ش | پرسید): از او پرسید.
 أش فهمید (أش | فه | می): فهمید.
 مین ولانا (من | ولان): آن بارِ مشخص.
 جنه (ج | ن): جناح [از روستاهای لارستان].
 مین بومیانا (من | بوم | یان): آن بومهای
 مشخص.
 شه گت: به او گفت.
 کاکائی (کا | ک | ای): برادر بزرگتری.
 موهست ئے (م | هست | ئے): داریم.
 اچو (اچ): برو.
 أش واجوز گیر (أش | واج | ز | گیر): سراغش را
 بگیر؛ جویایش شو.
 بش / به: باش.
 أش آده (ش | آده): به او بده.
 شوی (ش | وی): شبانه.
 رسیدیت: رسیدند.
 أش خواست: خواست.
 روون بود (روون | بو): روان شد.
 أش زت (أش | ز): زد.
 أش نه اود (أش | ن | اود): نداشت.

کرد.

یَه اَدَا (یِ دَا): نیاید؛ نمی آید [زمان ساده].

اَهْر تَهْر اَوْد (اَهْر تَهْر اَوْد): به هر طور که بود.

اَمُوْد / اَمُوْنْد (اَمُوْد): ماند.

شِه کَر وَا کِرْد: به مصرف رساند.

مِلکِی نِیَاش: ملکی هایش.

اَوَاگِشْتون (اَوَاگِشْتون): در مراجعت.

اِپِشُوْر: به پیشور؛ در پیشور.

اَش کَشِید (اَش کَشِی): کشید.

خُوْت (خُت): خودت.

مِین خُونَوَا رَا (مِین | خُونَوَا رَا): آن خانوارِ

مشخص.

پِلَاس اَمُوْنْدَه (پِلَاس اَمُوْدَه): پلاس برجا مانده

و غریب مرگ شده.

شِه تِگِ خُونَه اِفْتَدِ سِتُوْد (شِه تِگِ | خُونَه اِفْتَدِ سِتُوْد): در خانه اش افتاده بود.

فِت دَس سُد): در خانه اش افتاده بود.

خُوْش (خُش): خودش.

زَنَه اَش (زِن اَش): زنش؛ همسرش.

بِیچ و بَالِش (بِیچ | بَالِش): اولادش.

سُوَهْتِ سِتُوْد (سُوْتِ سُد): سوخته بود.

تُمبِ تُمبِ اَوْد: همچون تپه بود.

بَلِ گَرَمَه: خاکستر.

گُلْمِپ: کوبه و انباشته شده.

خِیج: خط.

دَانِسْتَايِم: می دانم [استمراری].

سَرِیدو (سَرِیدو): سال دیگر.

کَاکَايِ (کَاکَايِ): همان برادر بزرگ.

خَبِر بُوْد (خَبِر بُو): خبر شد.

کَزِلبَاش: قزلباش؛ کنایتاً، ترک نادانِ زبان

مَدان؛ کسی که همه پستی ها و زشتی ها و

بدی ها را در خودش دارد.

پَلِیت: پلید.

اَسَاے خُوْت (اَس | خُت): برای خودت.

اَت اَنَه جُسْت (تَان جُسْت): نیافتی.

اِیچ: هیچ.

اَت اَوْرْدِئِه (ت اَوْرْدِه): آورده ای.

بِوَات بُرْدِئِه (ب | اِت بُرْدِه): بوبرده ای.

جُوَاگِ اَش وَا دَد (جُوَاگِ | اَش وَا دَد): جواب

دادش؛ جوابش داد.

جَلِ اَز: به جز؛ غیر از.

چُدِسْتِه (چُدِس | سِه): رفته ای.

یَانِه (یَانِه): نمی دانی [زمان ساده].

مُرْدِسْت بُوْدِسْتِه: مرده بوده ای.

اَش نِیْسْتِئِه (اَش نِیْسْتِه): ندارد.

رؤیا

اُم اَرُو کِرْد (مَارَه | اَکِه): به راه انداختم.

سِرِه اَم (سِرَه | م): سرم.

پُر اَوْد (پُر اَوْد): پر بود.

مَالِی مَالِی (مَال | مَالِه): مالیدن آرام؛ نوازش

شُو (شِه): شب.

اَش زَه / اَش زَت (اَش زَه): زد.

لَو مِه صَحْرَا وَا کِرْد (لَو | مَصْحَرَه | اَکِه): رو به

صحرا کردم.

با سرانگشتان.

اش اَكْرِد (شَكِي): می کرد.

هاو (ها): آب.

لای لائین باد: لالائی باد.

بی غَمین بچگی: بی غمی کودکی.

اَش اَوْرِد مایاد (شَأْ|ماید): به یادم آورد.

آبُوْدَم (آبُ|دَم): شدم.

از خُوْم (اَزْخُم): از خودم.

شُوْدَدَم (شُ|دَدَم): دادندم.

مِه لَو بُوْد واز (مِ|لَو|بُو|واز): بر رویم شد باز.

شِه دَلْم بُرِد (شِ|دَلْم|بُ): از دلم برد.

شُو اَرْخَسِید (شُ|اَرْخ|سِی): می رقصیدند.

اَش اَدْرِخَشِید (شِ|دِرْخ|شِی): می درخشید.

تا که مَو اَش دِید (تا|کِ|مِ|اَش|دِی): تا که مرا

دید.

روشن کُن (رُ|شَن|کُ): روشن کن.

اَفْرَمائے: فرماید.

مَبَا خَسْتَه بُوِه (مِ|بَا|خَسْت|بِ): مبادا خسته

باشی - از نیک دعاها برای مسافری که از راه

رسیده است.

اَداره: آوری؛ می آوری [زمان ساده].

جَلِّ اَز مین: جز آن؛ غیر از آن.

اَرزوام نِه اُوْد (اَرزوم|نِ|اُد): آرزویم نداشتم.

اش اَزْت (شِ|زَ): می زد.

کموتر: کبوتر.

خَوَش اُوْمَه (خَشْ|اُمَ): خوش آمد.

خَنَه نِی (خَنْ|اِی): خنده‌ئی.

مَو شِه لَوی تَخْت پَهلوی خَوَش شونند: مرا بر

روی تخت، پهلوی خودش نشاند.

اَش اَکَد (شَا|کَد): گشود.

اَش سونند (اَش|سود): ریخت؛ نثار کرد.

لَوْرُش: لبش.

هَر وِلا: هر بار.

اَش آیه اَزَه (شای|اَزَ): بر هم می زد.

تَش شِه جُونم اِیست: آتش برجانم می افکند.

تَزَه وَ تَزَه: تازه به تازه؛ نو به نو.

اَش دَدَم: به من داد.

واسِه: بردار.

لُپ: رخسار.

کَلک: زنج؛ چانه.

لوش: رویش.

اش اَكْرِد (شَكِي): می کرد.

اَش بُرْد اُوْد (اَش|بُرْدُ): برده بود.

از دست چو: از دست رفت.

از خُوْد چدم (اَزْخُ|چُ|دَم): از خود بی خود

شدم.

چَش کِه ام اَکَد (چَش|کِ|ماکَد): چشم که

گشودم.

اَوْدیم (اُدِم): بودیم.